

*Punainen mökki huurteessaan
jouluvierasta odottaa...*

Kotiseutulehti
Parkanon Joulu 1999

Parkanon Nuorisoseura ry:n joulutervehdys!

*Yhdistyksen puolesta toivotan kaikille lukijoille
virkistävää joulua ja mielenkiintoista vuotta 2000!*

*Jaksakaamme antaa aikaa lapsille ja nuorille,
ottaa positiivisesti osaa heidän elämäänsä, sillä
heissä meillä on arvokkain sijoituksemme uudelle
vuosituhannelle!*

*Nuorisoseura jatkaa perinteisiä toimintojaan
lasten ja nuorten vapaa-ajan vietossa tukemalla
kansantanssitoimintaa. Kansantanssin suosio on*

*jälleen noussut Parkanossakin, jossa on tarjolla myös
muuta kehittäviä harrastuksia eri ikäisille. Auttamalla
lasta harrastuksen läpiviemisessä, vahvistetaan hänen
kaikinpuolista kehitystään.*

Jouluterveisin

Arja Perälä

Parkanon Nuorisoseura ry:n puheenjohtaja

Kotiseutulehti

Parkanon Jouluku

Numero 28

Julkaisija: Parkanon Nuorisoseura ry

Painos: 1650 kpl

Paino ja taitto: Offsetpaino Painatasse Oy

Toimituskunta: Marita Peltoniemi (pj.)
Tellervo Harju (siht.)
Minna Lautamäki
Maarit Lehto
Juhani Nuijanmaa
Taisto Nummi
Aino Rimppi

Nuorisoseuran yhteyshenkilöt:

Arja Perälä
Tiina Poussa

Kansikuva: Aino Rimppi

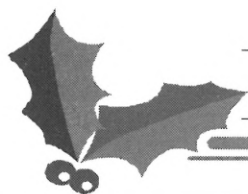
Takakannen runo: Ensilumi, Hellin Salmenoja

Piirroksset: Reetta Niemensivu

Sisällys:

1 Marita Peltoniemi
Paikallisia aineksia	15 Asko Saarela
Korven metso
2 Tarmo Aarnio
Parkanon kaupungin
tervehdys	17 Reijo Ojennus
"Koska joulun hän saa..."
3 Olli T. Rajamäki
Riemuvuosi 2000
- toivon vuosi	17 Anni Havunen
Kirje
4 Marita Peltoniemi
Muurahainen
rakastaa elämää	18 Runoja
5 Aila Järvirova
Minkä värinen
on jouluku?	19 Aila Järvirova
Setlementtityö on silta
6 Aino Rimppi
Parkano luontomatkaile-
kohteena	20 Martti Markkanen
Huikkea mahdollisuus
8 Sakari Moisio
Kouluopetusta
runsaat 100 vuotta
Länsi-Parkanossa	21 Raimo Virta
Paikkakunnalla kuultua
10 Toini Vainio
Ne 15 ylioppilaskevättä
Parkanon yhteiskoulussa	22 Minna Lautamäki
Parkanon ratsastusseura
12 Lauri Piilola
"Ei koulua vaan
elämää varten"	25 Petra Kiviniemi
Ratsastus on rentouttavaa
yhdessäolossa
13 Heimo Aranta
Muistoja jouluista
60- ja 70-luvuilla	26 Tauno Perälä
Parkanon metsäkerhon
toiminnasta
14 Antero Pörsti
Pyhäkoulumatka	28 Aino Rimppi
EljaKe - mikä se on?
	29 Raimo Virta
Kalavale
	30 Antti Ylistalo
Kolopalloa Pohjois-Satakun-
nassa
	jo yli 45 vuotta
	32 Nuorten kirjoituksia
	34 Sinilinnun päiväkotia satuilla
	35 Petra Kiviniemi
Luonnonmukainen
kylpyamme-teoria

Joulutervehdys Parkanosta

Paikallisia aineksia

***Pane keittoa patahan,
parastasi paikan päältä:
luut lihoista, päät kaloista,
naatit nuoret naurihista.***

Kävitkö paikallisessa? Ostitko paikallisen? Luetko paikallista? Syntyisikö joulusi paikallisista aineksista?

Joulun reseptin voisi loihtia kuudesta ilon asiasta: ensin tarvitaan hyvää tahtoa, läheisten läheisyyttä, harrasta hiljaisuutta, lahjan ajatus ja tietenkin parasta ruokaa ja joulukuusi. Joku lisäisi joulun mausteeksi vielä pienet lapset, mutta uusia pieniä lapsia ei meille kaikille hetkessä synny, vaikka naapurikylpylän mainos on niin lupaillut. Pienensä kadottaneet tyytykööt löytämään lapsen itsestään.

Hyvä tahto ja hyvä mieli syntyy antamisen kautta: omasta suusta puristettu kiitoksen sananen vieressä kulkijalle, joka tuota sanastasi juuri nyt tarvitsee, lautasellinen ohrankryynivelliä viluisen matkan jälkeen. Tv-juontajalle tai estradin upeimmalle viritetyn hymyn voi vaihteeksi lahjoittaa lähimmäiselle, jonka pinnaa on kiristelly jouluruuhkassa koko päivän.

Läheisten läheisyys löytyy sekin aivan läheltä: yllättävänä kosketuksena, kirjepaperille puristettuna tervehdyksenä, kauniina tekstiviestinä, keittiölappuna, johon on piirretty sydämen näköinen huutomerkki. Läheisten läheisyyteen riittää paikallinen aika, hetki toiselle. Anteeksi antaminen ja yrittys ymmärtää.

Harras hiljaisuus poisnukkuneiden muistoksi on ulottuvillamme metsän kirkossa, kirkonkylän pyhäkössä, omassa kodissa, erämaamökin pihamaalla, hautausmaan rauhassa. Poisnukkuneet ovat kaikissa paikoissa lakanneet metelöimästä: he eivät soita stereoita liian kovalla, eivät humalassa huuda, koneet he

ovat hylänneet ja moottoriteitä he eivät tarvitse.

Lahja - kiitos - tervehdys lähikaupasta? Selailenpa tämän kotiseutulehtemme mainokset, paikallisten yrittäjien kaupalliset tiedotteet, ja otan tueksi vielä paikallislehden; suunnittelen kerrankin lahjaostokset hartaasti kulkematta yhtään turhaa metriä.

Onneksi monet kirjoitukset - myös tässä lehdessä - muistuttavat myös taivaallisesta lahjasta: rakkauden ja armon mahdollisuudesta. Ajatus on ollut tarjouksessa lähes 2000 vuotta lähellä ja kaukana.

Hyvää ruokaa ja kohtuullisesti juomaa löytyy maalaiskaupunkimme kaupoista. Kinkun sijasta haaveilen poropaistista tai pororullista, jotka on täytetty minttutahnalla. Tutun yrittäjäpolun pientareella kasvaa tuo raikas mauste.

Kuusi löytyy luvatussa metsästä melkein lähimaastosta ja ainakin perjantaitorilta. Ja kuusen voi vaihtaa kukkaseksi; kukkasen kuivaheinäksi. Niitäkin kasvaa lähellä.

Joulu, joulu on siis meillä, meidän pöydässämme. Kattauksena kuusi hyvää ja kymmenen kaunista kiihosta tämän lehden tekemiseen osallistuneille: kirjoittajille, piirtäjille, kuvaajille, taittajille, painajille, oven avaajille, kahvin keittäjille, hengessä mukana olijoille.

***Valon tuikku vartijaksi,
luomahan lukuhetkiä.***

Kalevalan juhluvuonna 1999
Marita Peltoniemi

Parkanon kaupungin tervehdys

Selaillenani Parkanon Jouluja ja niissä olevia kaupungin tervehdyksiä viimeisten vajaan kolmenkymmenen vuoden ajalta vakuutuin siitä, että elämämme perusasiat pysyvät samoina aikakausista riippumatta. Jokaiseen vuoteen on mahtunut monia tapahtumia, jotka ovat koskettaneet parkanolaisia joko yhteisesti tai henkilökohtaisesti.

Yksi keskeinen yhteiskunnallinen puheenaihe on ollut kaupunkimme ja sen asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen. Niin nousu- kuin laskukauden kirjoituksissa on kannettu huolta vähäosaisista ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jääneistä. On koettu, että yhteiskunnalla on vastuu niistä kanssaihmisistämme, jotka eivät syystä tai toisesta ole pysyneet mukana markkinavomien tuomissa muutoksissa. Valtio ja kunnat ovat ainakin tähän saakka turvanneet kaikille vähimmäistoimeentulon. Myös seurakuntien ja vapaaehtoistoiminnan merkitys on viime vuosina lisääntynyt.

Ihminen ei elä ainoastaan leivästä. Elämänlaatuun kuuluu keskeisesti myös henkinen hyvinvointi ja turvallisuuden tunne. Meidän tulee tuntea olevamme yhteisömme hyväksytyjä jäseniä. Perheen ja ystävien tuomaa iloa, tukea ja turvaa ei voi ostaa, vaan ne tulevat elämisen kautta. Joillekin jokapäiväisiksi rutiineiksi tai jopa rasitteiksi mielletyt toimet voisivat olla toisille suuria ilonaiheita. Toivottavasti osaamme nauttia niistä arkipäivämme pienistäkin sattumuksista, joita saamme kokea.

Hiljennymme viettämään vuosituhannen viimeistä joulunaikaa. Varmasti moni meistä on mielessään miettinyt, millaista oli joulun vietto tuhat vuotta sitten. Ehkä silloinkin kokoonnuttiin yhteen, nautittiin pöydän antimista ja katsottiin taivaalle toivoen tulevaisuudelta kaikkea hyvää. Tehkäämme ainakin me tänä jouluna niin.

Hyvää ja Rauhallista Joulua sekä Siunauksellista Uutta Vuotta 2000.

Tarmo Aarnio
Kaupunginjohtaja

Riemuvuosi 2000 – toivon vuosi

"Kiitävi aika, vierähtävät vuodet, miespolvet vaipuvat unholaan..." Suositun jouluvirsiä puhuttelee tänä vuonna poikkeuksellisen syvästi. Aika kiittää. Toinen vuosituhat Vapahtajan syntymästä umpeutuu. Joulun tapahtumaan perustuva kristillinen ajanlaskumme on noussut kaiken huomion keskipisteeksi ei vain kristikunnassa vaan laajalti yli sen rajojen. Puhutaan kaikkien aikojen suurimmasta mediatapah- tumasta.

Vuosi 2000 on monille tasaisten vuosilukujen ta- paan maaginen luku, joka on omiaan synnyttämään uhkakuvia ja pelkoja. Maailmanlopun ennustajat ovat olleet liikkeellä eri puolilla maailmaa jo pit- kään. Räikeimpinä Auringon temppelin jäsenet ja Daavidin oksa –lahkolaiset, pienemmistä "profee- toista" puhumattakaan. Aikamme ihminen, joka on niin ulkoisesti kuin henkisestikin paimentolainen, ko- diton ja liikkuva vaeltaja, on otollinen pelottelun koh- de.

Toisellakin tavalla vuosituhaten vaihde on he- rättänyt mielenkiintoa. Niin kahvipöytäkeskusteluis- sa kuin lehtien yleisönosastoissakin on käyty vilkas- ta mielipiteenvaihtoa siitä, alkaako uusi vuosituhat nyt vai vasta vuoden kuluttua. Samoin on väiteltä si- tä oliko Jeesuksen syntymävuosi 0 vai 1 vai peräti 7. Oman lukunsa muodostavat markkinavoimat, media ja mainonta, jotka ovat hyväksikäyttäneet vuotta 2000 tarjoamalla ihmisille elämyksiä korotetu- in hin- noin.

Kaikki tämä on kuitenkin varsin etäällä siitä, miten kristikunta valmistautuu vuosituhaten vaih- teeseen. Onhan kysymyksessä olennaisesti kristinus- koon liittyvä juhla-aika, jota sävyttää ilo ja kiitollis-uus. Siksi kirkkomme yhdessä koko maailmanlaa- juisen kristikunnan kanssa on julistanut vuoden 2000

riemuvuodeksi, toivon vuodeksi. Ajatus riemu- vuodesta toivon vuotena perustuu enkelin ilmoituk- seen jouluyönä: "Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teil- le ilosanoman, suuren ilon koko kansalle."

Huolimatta elämän voimakkaasta maallis- tumisesta varsinkin vuosituhaten loppupuolella riemuvuoden viettämiseen on perusteltua aihetta. Näin varsinkin siksi, että kristinuskon merkitys Eu- roopan kaikkien maiden kulttuurille on ollut valta- va hengellisesti ja aineellisesti, taiteellisesti ja tie- teellisesti, sosiaalisesti ja humanitaarisesti, kuten ku- lunut Millennium vastaansanomattomasti osoittaa.

Adventtina alkanut, ja vuoden 2001 pääsiäiseen kestävä juhla-aika, johdattaa meidät kristillisen kir- kon jäsenet kaikkialla kysymään myös itseltämme, mitä kristinuskko on merkinnyt minulle henkilöko- taisesti, omalle paikkakunnalleni ja koko Suome- lle? Vastausten etsiminen yksin ja yhdessä saattaa olla yllättävä, mutta myös antoisa kokemus.

Riemuvuosi 2000 on myös toivon vuosi. Nämä kak- si asiaa kuuluvat yhteen. Toivo synnyttää ilon. Täl- laisen valoisaa näköalan avaaminen perustuu Ju- malan omaan lupaukseen: "Minä annan teille tule- vaisuuden ja toivon." Meidät kirkon jäsenet on kut- suttu viemään tätä toivon sanomaa konkreettisin rak- kauden tein. Siihen profeetta Jesaja opastaa näin:

"Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voi- dellut minut. Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, parantamaan ne, joiden mieli on murtunut, julistamaan vangituille vapautus- ta ja kahlituille kahleitten kirpoamista, julistamaan Herran riemuvuotta, päivää, jona Jumalamme antaa palkan. Hän on lähettänyt minut lohduttamaan kaik- kia murheellisia." (Jes.61:1-2)

Riemullista joulujuhlaa ja toivorikasta vuotta 2000.
Olli T. Rajamäki

Marita Peltoniemi

Muurahainen rakastaa elämää

Kun nainen ikääntyy, hänen ei suinkaan tarvitse muuttua noita-akaksi; hän voi liittyä shamaaniklubiin ja kiinnittää vaskikäärmeen rintaneulaksi. Näin teki lehtori Liisa Soikkeli, joka jäi elokuussa eläkkeelle Parkanon lukion äidinkielen opettajan virasta. Senioriklubilainen ei aio jättää suomalaista kirjallisuutta eikä yhteiskunnallista toimintaa.

Tampereen Ala-Pispalasta kotoisin oleva Liisa oli jo lastentarhassa kiinnostunut runonlausunnasta ja kaunoluistelusta. Koulu-ura alkoi Hyhkyn koulusta, jatkui Tampereen Viipurilaisessa tyttökoulussa ja Tampereen Yhteislyseossa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opinnot Liisa suoritti Turun yliopistossa. Turun yliopiston professori Pirkko Alhoniemi on innostanut Liisaa myös tutkijan uralle.

”Ryysyrannasta hyvinvointivaltioon”

Professori Alhoniemi ehdotti jo 70-luvulla tutkimusaiheeksi Liisan syntymävuosikymmenen historiaa; työotsikko eläkepäivien tutkimukselle on muodostunut seuraavanlaiseksi: ”Ajan-kohtaiset aiheet aikalaiskirjailijoiden suomenkielisissä romaaneissa 1930-luvulla”. Aihe on säilynyt Liisan mielessä pitkään. Nuoren Suomen kirjallisuus on palannut lukupöydälle erityisesti lamavuosien aikana; 30- ja 90-luku muistuttavat toisiaan.

- Olen lähtöisin köyhistä oloista, ja 30-luvulla köyhyys oli paljon syvempää kuin nyt. Nälkä vieraili monessa perheessä, pakkohuutokaupat olivat tavallisia. Kuitenkin kulttuurielämä oli vilkasta, ennen sotaa kirjoja kirjoitettiin runsaasti.

Liisan pöydällä on viipynyt myös Juvan Suomen historia ja Jouko Siiven sosiologinen teos ”Ryysyrannasta hyvinvointivaltioon”. Vaikuttavia kaunokirjallisia teoksia löytyy mm. Toivo Pekkaselta, Pentti Haanpäältä, Helvi Hämäläiseltä. Pekkasen Tehtaan varjossa ja Hämäläisen Katuojan vettä kertovat jo nimellään paljon: teollisuus-Suomea aletaan rakentaa, elintaso nousee, mutta Amerikasta alkanut pörssiromahdus muuttaa kaiken.

Sinä olet kuin tiili, joka ei sovi mihinkään ihmisten yhteiseen rakennukseen, sinä et ole porvari etkä myöskään sosialisti. Sinussa on myhkyrä tännepäin ja toinen tuonnepäin. Jos sinä olisit niin suuri tiili, että sinusta yksin tulisi jotakin, en puhuisi mitään, mutta sitähan sinä et ole. Ja nyt sinä olet vain muurarien tiellä.

Toivo Pekkane: Tehtaan varjossa (1932)

Maailma oli valmis, ja elämän ratas tuntui seisahtuvan tietämättä, mihin päin käännähtäisi; se kieppui tyhjyydessä. Ja vaappuessaan epäroiden, pysähtymäisillään, se syöksi nälkäkuoleman rajoille, rikoksiin, siveettömyyteen ja kaikenlaiseen kurjuuteen suuren osan ihmisiä. Jokapäiväisen leivän onni oli otettu pois ihmisiltä, ja maailma huokaili valmiutensa synnyttämässä painajaisunen tai houreen tapaisessa kurjuudessa.

Liisa leikkaa lähtökakkua.

Helvi Hämäläinen: Katuojan vettä (1935)

Kirjallisuuden tutkimusmenetelmät ovat menneet huimasti eteenpäin; puhutaan psykohistoriallisesta tutkimuksesta, lähdekritiikistä, tekstilähtöisestä tutkimuksesta, reseptiosta. – Vaikka menetelmien käsitteistö voi tuntua kovin tieteelliseltä, kyse ei kuitenkaan ole täysin sisäänpäin lämpiävästä toiminnasta; erityisesti historiallinen ja yhteiskunnallinen näkökulma kirjallisuuteen luo arvokasta näkemystä yhteisöllisyyteen.

Tutkimusta ohjaava professori Yrjö Varpio Tampereen yliopistosta suosittelee kirjallisuuden historiaa erityisesti poliitikoille, jotta he tuntisivat kansan, jota hallitsevat. Liisa on neuvoja kuunnellut. Hän istui opiskeluaikanaan jopa lauantai-illat Turun yliopiston kirjastossa. Vieressä 80-vuotias Heikki Impivaara teki väitöskirjaa ja todisti jo silloin, että elinikäistä oppimista on olemassa. Tervaskannoksi Liisa mainitsee myös 92-vuotiaan äitinsä ja keskikoulun äidinkielen opettajansa Sanelma Rissasen, joka oli lempeä opettaja. Hänen tunneillaan ei tarvinnut pelätä.

Suomalais-ugrilaisuus kiinnostaa nuoria

Suomalaisten erityinen paikka maailmankartalla ja meidän erikoinen kielimme on pääomaa, jota meidän ei tulisi hukata yksi-

puolisessa kansainvälisyydessä; englannin vastapainona on syytä kiinnostua myös suomalais-ugrilaisen kieliperheen kielistä ja murteista. - Kun pidin lukiossa vapaaehtoisen syventävän kurssin otsikolla "Suomen sukukansat ja niiden kirjallisuus", olin iloinen siitä että nuoria tuli kurssille jopa parikymmentä.

Kansamme historiaan liittyy myös rikas shamanistinen perintö, jota vaalii äidinkielen senioriopettajien Shamaaniklubi. Seura toimii Helsingissä, ja tulossa on syväkulttuurista toimintaa. - En ole kuitenkaan liittynyt saatananpalvojiin, naureskelee Liisa. - Tietäjäseuramme ei kannu mitään epäkristillistä leimaa; kristilliset arvot ovat minulle tärkeitä.

"Tämä valtuusto on sopuisa"

Lehtori Liisa Soikkeli on toiminut pitkään yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä. Ura alkoi kirjastolautakunnan puheenjohtajana ja kaupunginvaltuustossa Liisa on vaikuttanut vuodesta 1976. Lempeää ja yhtä aikaa teräväsanaisista nuijan heiluttajaa on tarvittu myös koululautakunnassa, kansalaisopiston johtokunnassa, Ylä-Satakunnan musiikkiopiston johtokunnassa; kirkkovaltuustossa on meneillään viides kausi. - Olemme saaneet sopuisan valtuuston tällä kaudella. En pidä siitä että sanotaan ilkeästi; pahantahtoisen valtuustokokouksen jälkeen yönikaan ei tule helposti. Yhteisten asioiden hoito on vaativaa ja aikaavieppä puuhaa.

- Pääkaupunkiseutu houkuttelee vasta virkaan tullutta kaupunginjohtajaamme. Pahoittelen, jos menetämme etelään tasapuolisen, sivistyneen ja demokraattisen johtajan. Kaupunginjohtajan tehtävä ei ole helppo; johtajalta odotetaan paljon, joskus liikaakin. Yksi henkilö ei voi päättää kaikkea.

- Parkanossa on saatu paljon aikaan, mutta tekemistä riittää. Meillä on kirjasto keskellä kylää, jäähalli, liikuntakenttiä, kaksi lukiota; innokkaana uimarina olen haaveillut myös uimahallista. Toivelistalla halli on edelleen; uinti on erityisesti vanhennevalle väestölle terveellinen liikuntamuoto.

Myös vireä musiikkiopisto eksyy keskustelumme aiheeksi, ja Liisa löytää itsensä musiikin saralla muurahaisen osassa: - Meillä mies ja pojat ovat heinäsiirkoja, jotka soittavat, minä tytydyn korsien kuljetteluun ja kuuntelen ikivihreitä: Unohtumatonta iltaa, Vihreitä niittyjä ja - tietenkin - Rakastan elämää.

Kotiseutulehti yhdistää

- Tällainen lehti on tarpeellinen ja hyvä olemassa; se luo yhteenkuuluvuuden tunnetta. Lehti palauttaa mieleen paikallista historiaa ja kansanperinnettä, mutta menneiden muistelujen lisäksi nykyajan asiaa on syytä pitää mukana. Erityisen iloinen olen aina ollut nuorten tuotoksista.

Entistä opettajaa on syytä myös hieman kuulustella: muistuuko viime vuosien Parkanon Jouluista erityisen kiinnostavia juttuja? Nopeasti Liisan mieleen tulee Heikki Pentin vuonna 1989 kirjoittama juttu: otsikko on pitkä ja kertoo paljon: "Parkanon Kuirinlahden talosta oli talvisodassa tulilinjoiilla 11 veljestä ja vävy!" Nämä kaikki aurejärveläiset saivat myös palata sodasta takaisin. Aino Rimppe tallensi mukavasti Virranhaaran emännän muistoja vuoden 1998 lehdessä.

Liisa on vaikuttanut kotiseutulehtemme toimituskunnan puheenjohtajana vuosina 1984-1990. Kirjoittaja, koko lehtemme toimituskunta ja lukijat välittävät tästä työstä parhaat

Aila Järvirova

PUUROPuhe (es. aikuislukiossa 16.12.1998)

Minkä värinen on joulu?

Ei kai ankean harmaata, vesisateen väristä, alakulon oloa? Kiireen uuvuttamaa, väsymyksen värittämää, kiire, kiire - mihin? Onko joulun väri uupumusta, uskon puutetta, lapsuuden riemun kaipuuta, toiveita ja pettymyksiä? Vai sittenkin valkoista, vastasataneen lumen lumoa, riisipuuron väristä? Iloa riemusta, riemua ilosta, että taas on juhla, juhla kaikkien juhlien!

Onko joulu jätkänynttilän kipunan väristä, punaista ja oranssia - välähdys, tuike - yön pimeää mustaa vasten? Tai kirkkaiden valojen väristä tuhansien kotien ikkunoissa, pihapuissa, polun varrella?

Mahtuuko jouluun ruskeaa? Ainakin piparkakun ja rusinakiisselin verran! Ja mantelin - onnen tuojan. Onhan se joulu ruskeakin.

Onhan se joulu vihreäkin. Vihreää kuin kesäinen keto, koivun lehti saunavihdassa - joulusaunan tuoksun tuojassa. Vihreää kuin kuusen oksa kynttilän alla, kuin havunoksat portin pielessä.

Joulu on myös punaista, tonttulakin pilkahdusta, jännittyneiden kasvojen punerrusta. Punaista kuin omenan poski, joulukuusen pallo, nauha olkilyhteen ympärillä. Ja kukkia, kukkia: punaisia, valkoisia, sinisiä. Sinisiäkin - kuin ruiskaunokit unelmissa; joulu on sinistä sinisen taivaan alla.

Vai onko joulu kultaa, KULTAA - avaruus täynnä kirkasta hohtoa, enkelten laulua, mirhaa, suitsuketta?

Joulu on hyvän mielen väristä, lämpimien ajatusten väristä, rauhan ja ystävyyden väristä. Ja kun spektrin värit ovat riittävästi sekoittuneet, mitä jää?

ILOISEN VÄRISTÄ JOULUA, YSTÄVÄT, VALKOISTA JOULUA!

Aino Rimppi

Parkano luontomatkailu- kohteena

Parkano on suurimmalta osaltaan luontoa, vaikka siitä vuonna 1977 tehtiin virallisesti kaupunki. Puolet Parkanon pinta-alasta on suota ja kuusi prosenttia vettä. Suo siellä vetelä täällä. Parkanolaisten kannattaisi kuitenkin olla ylpeitä ympäristöstään, sillä harva suomalainen kaupunki yltää samoihin vetisiin lukemiin. Olemme erilaisia ja se meidän olisi hyödynnettävä voitoksemme.

Suomessa on ojitettu soita 1930-luvulta lähtien, kun ihmisen halusi ruveta hallitsemaan luontoa. Myös Parkanossa on ojitettu eikä kummemmin mietitty, mitä suon häviäminen merkitsee ekosysteemissä.

Nykyisin tiedetään, että soiden ojitukset laskevat pohjaveden pintaa. Viime aikoina on näkynyt myös kirjoituksia siitä, että kuivunut turve olisi hallan aiheuttaja, ei vetinen turve. Soiden käsittelyssä maisema myös muuttuu. Suolle kasvatettu metsä ei välttämättä kasva yhtä voimakkaana kuin normaalin ravintorikkaan maan metsä, suon turvekerrokset kun estävät puiden mineraalien saannin.

Turvetta nostetaan alueillamme sekä Parkanossa että Kihniössä, on nostettu jo 1940-luvun alussa. Jäljelle jääneet ja

Suo on kaunis kuvauskohde.

muuttuneet suoalueet olisi nyt mielestäni hyödynnettävä siten, että annetaan ihmisille tilaisuus tutustua muuttuneeseen ympäristöön. Siirrymme ns. kestävän matkailun alueelle.

Luonnon anti katoamassa?

Kaupunkilaiset kaipaavat lapsuudenajan maaseutua. Lomaillessa pitäisi saada rautaisannos luonnollista luontoa, ei paljaaksi hakattua metsää, pusikoitunutta entistä peltoa tai umpeen kasvaneita rantoja. Vanhemmiten ihmiset yht'äkkiä rakastavatkin sitä, mihin lapsena silmä tottui. Mielenrauhan lahjoittaa suo suona, metsä metsänä ja pelto peltona. Alkuperäiset suot ja metsät myös kantavat toivotun sadon, eivät kuokitut.

Surimme pitkään kottaraisten kuolemaa ja entisille soille ja pelloille istutettuja versosyöpäisiä männyntaimia. Nyt hätkähdämme naapurimetsän paljasta hakkuujälkeä ja kuokitua maapohjaa, jossa vihreä ei viihdy. Uutiset kertovat, että työtyöhyypät katoavat ja perhoskannat harvenevat. Tilastojen mukaan suomalaiset kuitenkin matkustavat entistä enemmän maaseudulle ja tekevät retkiä luontoon. Halutaan vimmatusti sitä, mikä on katoamassa, ja petytään.

Luontoon historian siivin

Palatkaamme vuoteen 1540. Silloin jostain Kyrön mailta kaksi miestä meloi Vääräjokea pitkin kohti pohjoisia pyyntimaita. Ruuhien ehdittyä Haaraan kohdalle miehet tarkkailivat ympäristöä ja miettivät minne jatkaa. Toinen miehistä havaitsi

Ennallistettua suota.

paksun parkkimännyn ja päätti lähteä katsomaan joelta länteen kohoavaa metsäistä rinnettä. Hänen mielestään rinne oli varsin kelvollinen asuinpaikaksi. Mies oli Karhujen sukua. Hän rakensi Kanan tilan - nykyisen Virranhaaran - ja pisti samalla alulle Parkanon.

Vielä 1640 Parkanon metsäisillä pyyntimailla eleli vain yhdeksän veronmaksukykyistä talollista. Toimeen tulivat, raivatut pellot antoivat viljaa ja sankat metsät särvinä. Ymmärsivätkö luontoa enemmän ihailla ruoanhankinnaltaan ja puolustukselta petoja vastaan. He elivät luonnossa ja luonnosta. Ennättivät sen, minkä omin käsin kykenivät tekemään.

Suurien nälkävuosien aikana etsittiin ravintoa metsistä ja menehdyttiin metsiin. Nälkähisten kangas on peräisin 1600-luvun lopulta. Pakosaunaan paettiin 1700-luvun alussa venäläisten isovihaa. Kansa on antanut alueille nimet, jotka elävät yhä.

Metsät ja suot hallitsivat Parkanoa vahvasti 1800-luvulla. Ei ollut edes teitä, jotka olisivat helpottaneet liikkumista. Vasta luvun puolivälissä ryhdyttiin raivaamaan kulkuväyliä.

Metsistä ja soilta tuli 1940 ja 50-luvuillakin voimamme. Talot lämmitettiin puilla ja rakennettiin puusta. Moni mies lähti kotoa etsimään tienestää tukkilaiskämpiltä Kurun ja Ikaalisten puolelle. Metsähallitus on lahjoittanut Kalliojärven kämpän Parkanon metsämuseolle, jossa se kertoo lähihistoriastamme.

Pitkospuut auttavat yli arkojen paikkojen.

Metsämuseon alue on sikäläkin mainio paikka, että juuri Kaitojavesiä myöten ohjattiin tukkilautat Kihniön kolkilta kohoti Kyrösjärveä ja Kokemäen vesistöä.

Monia yksittäisiä luontokohteita vaalitaan Parkanossa taiten. Häädetkeidas ja Puurokeidas ovat luonnonpuistoja ja siten täysin rauhoitettuja, Alkkianvuoreen ja viereiseen Raatosulkonevaan voi tutustua luontopolkua taivaltaen. Kiihtokset kuuluvat paljolti metsähallitukselle ja Metsäntutkimuslaitokselle.

Hyödynnetään se, mitä meillä vielä on

Valtio omistaa Parkanossa suuria alueita, mm. metsähallitus noin 12 000 hehtaaria metsää. Aluetuomisto kantaa vastuun Seitsemisen kansallispuistosta, ja metsähallituksen rooli Parkanossa onkin paljolti luonnonsuojelullinen.

Metsäntutkimuslaitos on tutkinut Parkanossa soita vuodesta 1961. Vapo hyödyntää valtion omistamilta soilta turpeen ja entisöi sitten alueet uusille metsille.

Kaikki kolme valtion laitosta ovat mukana myös matkailussa. Vapo on rakentanut Kihniön Aitonevalle erinomaisen näyttelyn suon käytön historiasta ja ympäristöpolun suon uudesta elämästä. Metsäntutkimuslaitoksen kautta ihminen on ollut Parkanon luonnossa opastetusti jo yli vuosikymmenen.

Ihminen luonnossa -tapahtuma on syntynyt Metlan miesten mielessä. Viime kesänä ihminen riensi luontoon Parkanossa 12. kerran. Koululaiset oppivat jälleen lisää kasvien, soiden ja metsien merkityksestä. Bio Siriuksessa olevassa seminaarissa pohdittiin Metsähallituksen toimenpiteitä alueillaan. Yksin metsissä ja soilla vaeltamista pelkäävät pääsivät ohjatusti mukaan Paroonin taipaleelle ja Ruoveden Siikanevalle.

Luonnonsuojelua on säilytetty uuden lain myötä myös metsäkeskusten ja metsänhoitoyhdistysten miesten harteille. He jakavat paraillaan Suomessa tietoa uusista luonnonsuojelullisista tavoitteista myös yksityisten omistamilla alueilla.

Tietoa matkailun turvin

Tieto auttaa suhtautumaan asioihin oikealla tavalla, myös puolustamaan perustellusti omaa kantaamme. Luonnossakin. Tietoa voimme tarjoilla mainiosti myös matkailun nimissä. Parkanon vetinen luonto toisi näin uusia tulolähteitä.

Paroonin polut on puolitoista vuotta sitten perustettu yhteismatkailuprojekti, jonka tehtävä on etsiä alueelta matkailun sopivia kohteita. Samoin tekee matkailun eteen taustatyötä Luoteis-Pirkanmaan matkailuprojekti Luomat. Mielestäni olisi varsin mielekästä, jos Vapo, Metla ja metsähallitus saataisiin mukaa tiiviiseen yhteistyöhön. Vapo, Metla ja metsähallitus tunnetaan Suomessa kaikkialla, mutta Parkanosta tunnetaan vain Shell ja rautatieasema - tai se suuri puupino, jonka viereen makuuvaunu sattuu junan pysähtyessä seisahtumaan.

Luonto on meidän, muunneltunakin. Myös tulevaisuus on meidän. Jos ei ole mahdollista päästää ihmisiä villisti ja vapaana samoilemaan kaikkialle tai jos pelko estää samoilun, voimme matkailun nimissä jakaa tiedon jyväsä ohjatusti elämysretkillä luontoon.

Kuvat: Aino Rimpä

Sakari Moisio

Kouluopetusta runsaat 100 vuotta Länsi-Parkanossa

Kouluopetus Länsi-Parkanossa alkoi 102 vuotta sitten, kun Parkanon toiseksi vanhin kansakoulu Raivalassa aloitti toimintansa vuonna 1896. Myöhemmin Kovesjoen seudulla Länsi-Parkanossa ovat toimineet vielä Sydänmaan, Kuusiluoman ja Kirjasen koulut. Vuonna 1969 koko Kovesjoen alue yhdistettiin jälleen yhdeksi koulupiiriksi ja toimintaan jäi Kuusiluoman koulu.

Raivalan koulu

Parkanon kuntakokouksessa 14.3.1896 tehtiin päätös Sydänmaan koulun perustamisesta joko Raivalaan tai Sydänmaalle ja koululle valittiin johtokunta. Koululle tarjottiin vuokratiloja Laholuoman ja Ylitörmän taloista. Asian näyttää ratkaiseen hyvin pitkälle postin kulku, sillä johtokunnan pöytäkirjasta löytyy seuraava merkintä: *"Johtokunta pitää erittäin*

painavana asiana, että postin kulku, joka on koululle tärkeä asia, tulee olemaan Ylitörmään erittäin hyvä, jota vastoin Laholuoman postin kulku nykyisissä oloissa on aivan mahdoton."

Kansakouluntarkastaja ei pitänyt kuitenkaan tarjottua huoneistoa koulun käyttöön soveliaana, niinpä uusi "kontrahti" tehtiin Severiina Alatörmän kanssa. Näin Sydänmaan koulu Raivalassa pääsi alkamaan 15.10.1896. Oppilaita tuli alkuun 20 koko nykyisen Kovesjoen seudun alueelta. Vaikeuksia aluksi luonnollisesti oli mm. koulun saapumisessa, niinpä esim. ensimmäisen kevätlukukauden alkua jouduttiin lykkäämään tuonemmaksi, kun määräaikana ei oppilaita tullut riittävästi paikalle.

Vuonna 1897 johtokunta hyväksyi uuden koulutalon paikaksi Harjunkangas -nimisen paikan, jonka talollinen Kustaa Harjunpää lahjoitti koululle. Edvard Kangaslampi urakoi rakentamisen ja vuosisadan lopulla oppilaat pääsivät muuttamaan omaan koulutaloon.

Koulu toimi aluksi pitkään yksiopettejaaisena, mutta kun opilasmäärä nousi välillä suureksi, yli viidenkymmenen, saatiin koulun tilapäisesti apuopettaja. Aluksi opettajat vaihtuivat lähes vuosittain, kunnes 1905 koulun opettajaksi tuli Kustaa Harju, joka toimi koulun opettajana 18 vuotta. Häntä vielä paljon kauemmin on toiminut opettajana Esteri Syvänen; vuodesta 1930 koulun lopettamiseen asti vuoteen 1969, eli 39 vuotta.

Raivalan koulu.

Sydänmaan ja Kirjasen koulut

Sydänmaan koulu Laholuomalla aloitti toimintansa syksyllä 1926. Jo edellisvuonna oli tehty päätökset kahden uuden koulupiirin, Sydänmaan ja Kuusiluoman, perustamisesta; samalla Raivalassa toimineen Sydänmaan koulun nimi muutettiin Raivalan kouluksi. Kunta vuokrasi Sydänmaan koulutiloiksi Lehtimäen talon, jossa koulu toimi koko 34 vuoden toimitajan. Koulua nimitettiin usein Lehtimäen kouluksi. Kirjasen alueen oppilaat kävivät aluksi myös tässä koulussa. Koulun pitkäaikaisin opettaja on ollut Laila Hannus, yhteensä 24 vuotta, muut opettajat vaihtuivat lähes vuosittain.

Vuonna 1960 Sydänmaan koulupiiri yhdistettiin Kirjasen koulupiiriin ja näin Laholuoman alueen oppilaat vuorostaan kävivät koulua Kirjasessa. Suunnitteilla oli myös koulu Mettomäkeen, mutta hankkeen rauettua kunta vuokrasi Kirjasen koulua varten tilat Hakomäen talosta, jossa koulu toimi 15 vuotta, toiset 15 vuotta omassa koulutalossa, joka rakennettiin 1953-54. Koulun opettajana pisimmän ajan, 9 vuotta, on toiminut Meeri Koskinen.

Kuusiluoman koulu

Kun päätös Kuusiluoman koulupiiristä oli tehty, päätettiin rakentaa myös oma koulutalo. Koulua varten saatiin vuokralle valtion maista Karhusaari-nimisestä tilasta n. 1,5 hehtaarin tonttimaan ilman korvausta. Rakennushirsipuut hankittiin lähimyräristön metsistä ja kaksikerroksinen koulurakennus valmistui syksyksi 1927, jolloin koulutyö uudessa koulussa alkoi.

Kuusiluomalle tuli heti alkujaan 30 oppilasta, osa heistä oli käynyt koulua jo aikaisemmin Raivalassa. Koululla oli oma yläkoulunopettaja, mutta alakoulunopettaja oli Raivalan kanssa yhteinen; syyslukukauden Kuusiluomassa ja kevätlukukauden Raivalassa. Vuonna 1942 kumpikin koulu muutui kaksiopeettajaiseksi. Myöhemmin Kuusiluoma on ollut muutaman vuoden kolmiopeettajainenkin.

Kuusiluoman vanha koulu 1943.

Tulipalo Kuusiluomalla 1953

Koulun historiassa merkittävä tapaus on ollut tulipalo, joka tuhosi alkuperäisen koulurakennuksen irtaimistoiheen perustuksia myöten 10.1.1953, päivää ennen kevätlukukauden alkua. Alaluokat sijoitettiin ulkorakennuksessa olleeseen koulukeittolatalaan, yläluokkia varten vuokrattiin lähimmästä naapurista Multimäestä pirtti luokkahuoneeksi. Näissä tiloissa koulua pidettiin puolitoista vuotta uuden koulutalon valmistumiseen asti.

1950-luku oli hyvää koulujen rakennusaikaa. Uusi koulu voitiin mitoittaa hyvin ajanmukaiseksi. Aivan ongelmitta ei rakennustyö sujunut; urakoitsija, joka samanaikaisesti rakensi myös Kirjasen koulua, teki konkurssin ennen rakennusten valmistumista. Työt saatettiin loppuun kunnan omana työnä ja koulunkäynti uudessa "Esko"-tyyppipiirustusten mukaan rakennetussa koulussa pääsi alkamaan syksyllä 1954. Oppilaita oli vielä 60-luvun alussa viitisenkymmentä.

Koulut yhdistyvät

Sydänmaan ja Kirjasen koulupiirit yhdistettiin vuonna 1960. 60-luvulla Länsi-Parkanossa, kuten yleisesti muuallakin, oppilasmäärät putosivat kaikissa kouluissa, ja 1969 jouduttiin koko Kovesjoen seutu yhdistämään yhdeksi koulupiiriksi. Opetustyö päättyi Raivalan ja Kirjasen kouluissa ja toimintaan jäi Kuusiluoman koulu ajanmukaisimman koulurakennuksen ansiosta. Lakkautettujen koulujen oppilaat on kyäditty Kuusiluomaan koulutakseilla.

Kuvaavana esimerkkinä haja-asutusalueiden oppilasmäärien muutoksista voidaan pitää juuri tätä aluetta. Parhaimmillaan näissä neljässä koulussa oli yhteensä lähes 200 oppilasta, viime vuosina 20-30:n välillä.

Koulun lakkauttaminen on aina kova isku kylälle. Koulupiirien yhdistämisen aikaan Kuusiluomalla opettajana olleena voin kuitenkin kiitollisena todeta, että koulupiirien yhdistämisen välttämättömyys ymmärrettiin eri alueilla yleisesti hyvin, ja koko seutu kasvoi nopeasti yhtenäiseksi koulupiiriksi. Yhtenäisyyttä parantaa vielä se, että Kovesjoen seudun kylätoimikunnan toiminta-alue on sama nykyisen koulupiirin kanssa. Kylätoiminta on myös

ollut erittäin vireää ja koulun työtä tukevaa, ja kaikki lakkautetut koulut on saatu asianmukaiseen käyttöön.

Koulun kasvatus-tehtävä jatkuu

Yleinen kehitys viimeisen 100 vuoden aikana on ollut valtava. Muutosta on tapahtunut luonnollisesti myös koulumailmassa. Eivät

oppilaat enää saavu eväsreppuineen kouluun kävellen pitkien asumattomien taipaleiden takaa, kuten Parkanossakin on tapahtunut. Koulun tehtävä kasvattajana sekä perustietojen ja -taitojen antajana on kuitenkin säilynyt. Näihin samoihin asioihin koulua tarvitaan vatedeskin; luku-, kirjoitus- ja laskutaito eivät tule itsestään.

Tulevaisuutta ajatellen katsoisin, että kouluprosessi on Länsi-Parkanossa jo suoritettu loppuun ja toimintaan jääneen Kuusiluoman koulun asema ja tulevaisuus alueen toimivana kouluna tulee turvata seuraavillakin vuosikymmenillä.

Toini Vainio

Ne 15 ylioppilaskevättä Parkanon Yhteiskoulussa

Parkanon Yhteiskoulun ensimmäisen abiturienttir ryhmän muodosti 15 oppilasta. Tässä he ovat lakkinsa ja ruusunsa saaneina 31.5.1956.

Oli toukokuu 1956. Rehtori Yrjö Uotila oli istahtanut keinu-
tuoliin ylioppilaslautakunnalta tullut vasta avattu kirje kädes-
sään. "Tuntui kuin yksi rengas olisi nyt kiertynyt umpeen",
hän myöhemmin kuvaili tuota hetkeä.

Renkaan alkupää kiinnittyi Karjalan kannakselle Keski-
Vuoksen Yhteiskouluun, jonka opettajana nuori Yrjö Uotila
aloitti syksyllä 1928. Talvisodan ensimmäinen päivä katkai-
si koulun pidon. Jatko tuli syksyllä 1940, jolloin vain nimi
vaihtui Parkanon Yhteiskouluksi. Keskikoulun jatkamista
lukioluokilla lienee kotipiireissä mietiskely kun oma koulu-
talokin oli saatu.

Ei me missään syrjässä olla!

Nyt istuttiin jo koulun luokassa julkisessa kokouksessa.
Epäilijät arvelivat seudun syrjäisyyden kariuttavan hank-
keen. Vaan kun kuultiin maanviljelijä Väinö Ryttilän jyrkät
sanat "Ei me missään syrjässä olla. Maapallo on pyöreä,
kaikki ovat keskellä", epäily haihtui ja anomus tehtiin. Niin
onnellisesti kävi, että syksyllä 1953 erään luokan oven pääl-
lä oli numero VI. Kului kolme vuotta ja rengas sulkeutui.

Noitten vuosien aikana saimme seurata, miten rakennus-
telineistä vapautui entisen koulurakennuksen lisäosa. Kevät-

juhla ja sen yhteydessä ensimmäisten ylioppilaiden lakit-
taminen saatiin viettää upouudessa juhlasalissa. Rakenta-
misessa oli korkeintaan hengähdystauko. Koulu kasvoi ra-
justi ja oppilasmäärä kaksinkertaistui n. 300:sta 600:aan
Parkanon Yhteiskoulun viimeisten 15 vuoden aikana (1956
– 1970).

Koulurakennus muuttui ulkonäöltäänkin, kun loihdittiin li-
sää opetustiloja. Lisärakennus todettiin välttämättömäksi. Kun
se syksyllä 1962 valmistui, alkoivat juoksut pihan yli talosta
toiseen. Arkkitehti ei ollut antanut liittää taloja yhteen. Juos-
tiin myös pihan perälle talousrakennukseen sijoitettuun alun
perin veistoluokaksi tarkoitettuun luokkaan. Koulusta tuli kak-
si-, osin kolmeluokkasjärjinen, joskus oli myös D-luokka.

Kokelaitten määrän kasvaessa reppujen määrä väheni

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuneiden määrä oli kaikki-
aan 453, heistä lakkinsa sai keväällä 432. Pienin kokelaiden
ryhmä oli 10 (kevät 1957) ja suurin 62 (kevät 1969). Kaikki
tämän suurimman ryhmän jäsenet saivat lakkinsa ja ruusunsa
keväällä, niin myös Parkanon Yhteiskoulun viimeiset 50 kir-
joittajaa keväällä 1970, ja muutaman kerran aikaisemminkin.

Parkanon Yhteiskoulun opettajat lukuvuonna 1969-70 eli koulun viimeisenä toimintavuonna. Kuvasta puuttuu 9 opettajaa.

Keväisen ylioppilaskokouksen kohokohta.

Näytti käyvän niin, että kokelaitten määrän kasvaessa reppujen määrä väheni. Varmaankin linjajaolla oli asiaan oma osuutensa. Ensin oli kaksi linjaa, matemaattinen ja kielilinja, sitten vielä kolmantena reaalinlinja. Ehkäpä tämä vähäinenkin valinnan mahdollisuus kannusti sen ajan lukiolaista katsomaan kauemmas eteenpäin omien toiveitten suuntaan. Hyvät tulokset palkkana tehdystä työstä olivat suuri ilo meille kaikille. Vuosikertomusten selailu paljastaa keväältä 1966 tällaisen arvossanojen sarjan: 161, 12 c, 3 a.

Mielelläni muistan erityisen valoisana sen myöhäisen syyspäivän, jolloin tuoreen ylioppilaan keväinen murhe oli mennyt, kun korkea kynnyks nyt kuitenkin oli ylitetty. Parkanon Yhteiskoulun historiaan kirjataan mielellään Pentti Hiivalan vuoden 1961 saavutus. Eipä jännittänyt nuori mies itse, sillä metsätoista häntä oli huhuiltava erinomaista tulosta tutkimaan.

Tällöin, vuonna 1969, tuloksessa olikin jo tutkimista. En muista, milloin Ylioppilastutkintolautakunta oli aloittanut niiden isojen ”lakanoiden” lähettämisen, niiden joissa olivat tarkat tiedot aineaineelta ja kysymys kysymykseltä.

Kovin suuria eroja koulun arvosteluun nähden ei yleensä ollut. Kerran kuitenkin oli lähetettävä kiireinen korjauspyyntö, kun kokelaan oudot arvosanat herättivät huomiomme ja totesimme, että hänelle olikin virheellisesti kirjattu edellisen kokelaan arvosanarivi. Kun se tärkeä aamu oli koittanut, piti vahtimestari postia tuodessaan huolen siitä, että odotettu kirje oli päällimmäisenä. Kevään tulokset julistettiin hetkeä myöhemmin.

Sinä päivänä puhelin soi ahkerasti

Aikaisempina vuosina olin rehtori Yrjöltä oppinut tavan kolkutella postin takaovelle niin varhain, että postia vasta lajiteltiin. Odotettu kirje kuitenkin löytyi.

Ylioppilaskeväisiin kuulunut jännittänyt uteliaisuus vaivasi kai edeltäjäniäkin, kun hän kertoi: ”Kirjeen päältä, sen paksuudesta jo tietää, miten on käynyt. Jos reppuja on tullut kirje on paksumpi, kun siellä on jo ilmoittautumislomake syksyn kirjoituksia varten.” Tiesin, että hänellä oli tapana avata kirje yksinäisyydessä kansliassa tai kotona. Sitten vasta meidän jännityksemme purettiin.

Tietysti päähenkilöiden eli kokelaiden tuli saada tieto mahdollisimman nopeasti. Sinä päivänä kanslian ovi alkoi käydä tiuhaan tahtiin ja puhelin soi ahkerasti. Julkiset tiedotusvälineetkin saivat tietonsa nopeimmin suoraan koulusta.

Kahvi- ja teetarjoilu oli pieni erikoisuutemme

Ylioppilaskirjoitukset pidettiin alusta alkaen luonnollisesti juhla/voimistelusalissa. Tilaa olikin riittävästi. Se pieni 10 kirjoittajan ryhmä kertoi sitä olleen liikaakin, turvattomuuden tunteeksi asti. Kun uusi koulutalo oli valmistunut, kirjoitukset siirrettiin sinne. Sen voimistelusalin oli enemmän sivussa koulu-elämän aiheuttamalta hälyltä kuin erikoisjärjestelyjä vaatinut juhlasali.

Siellä järjestyi myös mainiosti meidän pieni erikoisuutemme eli kahvi- tai teetarjoilu keskipäivän aikaan paikkakuntalaisten lahjoittamien antimien turvin.

Ongelmia tilojen riittämisen suhteen alkoi ilmetä kevätjuhlassa, kun koulu ja erikoisesti juhlistavien määrä kasvoi. Jossakin vaiheessa oli ryhdyttävä rajoittamaan juhla vieraiden määrää, taisi olla kaksi vierasta ylioppilasta kohti.

Sellaistakin ratkaisua kokeiltiin, että salissa olivat vain lukio ja V luokat, muut seurasivat juhlaa kovaäänisten välityksellä toisessa koulutalossa. Lopulta päädyttiin siihen, että juhlia oli kaksi peräkkäin: ensin lukiolle aamupäivällä ja sitten keskikoululle välittömästi tämän jälkeen. Tällainen oli myös Parkanon Yhteiskoulun viimeinen kevätjuhlapäivä vuonna 1970.

Seuraava hetki vei heidät pois

Koulujen kevätjuhlan pakolliseen ohjelmaan kuuluivat luvun vuoden työstä ja tuloksista kertovat kuviot numeroineen kaikkineen. Ainahan meillä kuitenkin oli myös vapaamuotoista itse suunniteltua ja omin voimin toteutettua ohjelmaa. Näillä nyt muisteltavina olevilla viidellätoista kevätjuhalla oli oma ylittämätön kohokohtansa: ylioppilaiden lakitus.

Valitettavasti oli luovuttava tuosta verrattomasta hetkestä, jolloin rehtori sai painaa lakin, taiten tai taitamatta, uuden ylioppilaan päähän. Juhlalle oli asetettava kohtuulliset aikarajat.

Herkän hetken tarjosi myös se uusi tapa, kun juhlasalin etuosaan yhtäkkiä ilmestyi valkoisten lakkien parvi. Viimeistään silloin oli pakko ymmärtää, että enää oli vain tämä hetki. Seuraava hetki vei heidät jo pois kuuntelemaan elämän kutsua uusille teille.

Oli tullut kunnallisten koulujen aika

Olimme usein ihmetelleet, miksei valtio ollut kiinnostunut oppikoulujensa perustamisesta maaseudulle. Kuitenkin ns. yksityisille oppikouluille oli saatavissa anomuksen perusteella valtionapua. Siinä oli kanava, jota voitiin käyttää, kun ei vaivoja eikä uhrauksia säästetty. Mutta jo alkoivat Parkanon Yhteiskoulun hyväksi pitkään puurtaneet väsyä.

Onneksi oli tullut kunnallisten koulujen aika. Parkanon Yhteiskoulu –yhtiö myi koulun Parkanon kunnalle toukokuussa 1970. Syksyn koulutyön alkaessa oli kaksi koulua, kunnallinen keskikoulu ja lukio.

Muutosten tuulet ovat, niin kuin tiedetään, puhaltaneet osin rajustikin koululaitoksessa. Mutta yhä on niitä keväitä riittänyt, jolloin Parkanon lukio on saanut juhlia uusia ylioppilaitaan. Taas kerran kevään juhlaa vietettiin ”riemurinnoin”, niin kuin vanha ylioppilaslaulu kehottaa.

Lauri Piilola
Tampereen yliopisto
Tampereen normaalikoulu

"Ei koulua vaan elämää varten"

Parkanon yhteiskoulusta minulla on hyvin mieluisat muistot 60-luvulta. Kuulun ns. suuriin ikäluokkiin. Ei ollut silloin itsestään selvää päästä oppikouluun, vaan oli läpäistävä pääsykokeet. Monilla oli myös suuria taloudellisia vaikeuksia selvitä lukukausi-, kirja-, ruoka- matka- ja asumiskustannuksista. Ei vain oppilaat ponnistelleet rahoitongelmien kanssa, vaan ennen kaikkea koulujohto ja opettajat joutuivat ponnistelemaan niukkojen resurssien kanssa.

"Koulu on pyhä"

Varsin haikea tunne oli olla 30-vuotisluokkakokouksessa vanhassa "puupäässä" vähän ennen sen purkamista. Ilahdutti suuresti nähdä sota-aikana Karjalasta tuotu mustalle veralle kirjailtu taulu edelleen nykyisessä lukiossa äidinkielen luokassa. Siinä oleva teksti "Koulu on pyhä ja se on sellaisena pidettävä" on Parkanon yhteiskoulun raivaajarehtoreiden Yrjö Uotilan ja Toini Vainion "testamentti" Parkanon koululaitokselle.

Sana pyhä tarkoittaa alun perin arvostusta ja arvokasta. Tuloksellinen koulutyö vaatii kaikkien osapuolten arvostusta. Nykyisin vaaditaan koululaitoksen piirissä jatkuvaa arvokeskustelua ja on syytäkin, sillä monilta on arvot kadoksissa.

Parkanon yhteiskoulun rehtorit Toini Vainio ja Yrjö Uotila opettajakuntineen olivat todellisia kasvattajia. Heidän ansiostaan niin moni yläsatakuntalainen nuori pääsi opintielle ja siten elämässään eteenpäin. Vaatimattomissa olosuhteissa Parkanon yhteiskoulu sai aikaan hyviä tuloksia. Ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat aina olleet hyviä ja on voinut ilolla seurata, että hyvät tulokset edelleen jatkuvat Parkanon koululaitoksessa. Tuloksellinen työ vaatii ponnisteluja.

Lempinimiä kaikella kunnialla

Erityisesti mieleeni ovat kouluajoilta jääneet monet kasvatuskysymykset, joita olen voinut hyödyntää omassa opettajankouluttajan työssäni. Näitä ovat mm. rohkeus, rehellisyys, työnteon tärkeys ja hyvät tavat. Elämänevääksemme saimme kevätjuhlassamme v. 1967: "Olkaa rohkeita ja rehellisiä ja pyrkikää sinne mikä teitä kiinnostaa ja tunnette kutsumusta".

Kunnioitimme opettajiamme, he olivat itse hankkineet arvostuksen ja auktoriteettiasemansa. Lempinimet kuvasivat oppilaiden luovuutta ja yhteishenkeä: Ykä, Pamppa, Mopsi, Ankka, Strutsi, Pulla ja Ussa muutamia mainitakseni. Kaikki heidät muistetaan vaativina, taitavina ja persoonallisina opettajina. Valitettavasti nykykouluissa ei lempinimiä enää niin paljon viljellä, sen sijaan kielen käyttö on koventunut.

Kuria ja yhteisiä päivänavauksia

Kuri ja työrauha olivat silloin neljäkymmentä vuotta sitten hyvä. Kuri –sana tarkoittaa alun perin aitaa (laitetaan lampaat kuriin). Tiesimme silloin rajat ja jos ylitimme ne, niin kärsimme syystä rangaistuksen. Toki rajojamme kokeilimme silloinkin ja rangaistusmerkinnät ovat mielenkiintoista luettavaa. Mieleen on jäänyt erikoisesti vahtimestari Salmisen "pidätykset" aamuhartaudesta myöhästyneille ja siitä seuranneet selviytykset rehtorille. Yhteiset aamuhartaudet olivat minusta hyviä kasvatustilaisuuksia murrosikäisille ja aikuistuville nuorille; koulu tarvitsee yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä. Minusta nykyiset kovaäänisistä kuultavat päivänavaukset eivät täytä kovin hyvin tehtäväänsä, yhteinen salitilaisuus olisi parempi.

Parkanon yhteiskoulun rehtorit ja lehtorit olivat taitavia sanankäyttäjiä. Rehtorit Uotila ja Vainio pitivät hyviä puheita

Kevään 1964 arvokkaat penkinpinaajat. Kuva: Toini Vainion arkisto.

ei vain koulun tilaisuuksissa vaan monissa yleisissä juhla-tilaisuuksissa. Lehtorit Marjatta Alavuo, Toini Härmä ja Liisa Soikkeli pitivät persoonallisia ja mieleenpainuvia puheita ja päivänavauksia. Toini Härmä osasi tuoda kansainvälisyysnäkökulman opetuksessaan hyvin esiin. Hänen pitkäaikainen työnsä ulkomailla (Afrikassa), opiskelu ulkomailla ja monet ulkomaanmatkat antoivat hänelle mahdollisuuden toteuttaa todella hyvää kansainvälisyyskasvatusta. Esim. kansallissosialistisen Saksan historian tapahtumien kerronta oli mielenkiintoista ja elävöitti ja havainnollisti vuosisatamme suuria historiallisia tapahtumia. Samoin värikkäät kuvaukset Namibian lähestyöstä ja kouluoloista havainnollistivat syrjäisen Parkanon oppilaille Afrikan tapahtumia. Hänen toimestaan aloitettiin teinikunnan lähetysrengas tukemaan Ambomaan lukiokoulutusta. Viikoittain kerättiin 5- ja 10-penniset lähetettäväksi Afrikkaan. Saimme myös Ambomaan koulujen opettajien vierailujen välityksellä tietoja koulutyön tuloksista. Mielenkiintoista on ollut lukea Lahja Lehtosen ilmestyneestä englanninkielisestä tutkimuksesta juuri kyseisestä avustuskohteemme koulusta, joka kasvatti Namibian valtion itsenäisyystaistelijoita.

Elinikäiseksi oppijaksi

Lehtori Marjatta Alavuon perusteellinen historian opetus herätti kiinnostuksen opiskella kyseistä ainetta, josta sitten tulikin elämäntyöni. Kielten lehtorit Taimi Suomela ja Raimo Laine opettivat taitavasti kieliä, joista on ollut jatkuvasti hyötyä. Ja ennen kaikkea sen, että oppiminen vaatii työtä ja vaivaa. Samoin kuin lehtori Helvi Kauppi, jonka tunteja joskus pelättiin, jos ei tehtäviä ollut tehty. Lehtori Anna-Liisa Seiloon tunneilla sain elinikäisen kiinnostuksen niin eläinten kuin kasvienkin maailmaan. Erikseen kiitoksen ja tunnustuksen ansaitsee lehtori Liisa Soikkeli, joka luokanvalvojanamme on jäänyt mieleen persoonallisena, empaattisena, oppilasta tukevana ja kannustavana. Oppitunneilla ei tarvinnut pelätä. Äidinkielen opettajana hän vahvisti oppilaan itsetuntoa, joka on niitä tärkeimpiä asioista koulussa. Kiinnostus kirjallisuuden harrastukseen virisi hänen tunneillaan.

Olen mielikuvissani usein sinun kaduillasi koulutieni... Kotiportilta syksyisin, talvisin, keväisin näen itseni pyöräilemässä aamulla kouluun satoi tai paistoi ja palaamassa illalla kotiin. Menin mielelläni kouluun. Se oli minulle tärkeä; sain sieltä eväitä elämäni varten. "Ei koulua vaan elämää varten", kuten vanha latinan kielinen viisaus toteaa. Aikaa myöten koulumuistot ovat vain parantuneet.

Lähtiessäni Parkanon yhteiskoulusta itsenäisyyden 50-vuotisjuhlavuonna (1967) rehtori Toini Vainio totesi meille uusille ylioppilaille: "Koulu on antanut sen mitä sillä on ollut annettavanaan". Mielestäni kouluni täytti hyvin sivistystehtävänsä, kiitos sen ammattitaitoisten, taitavien ja sitkeiden opettajien. Olkoon sama päämäärä Parkanon nykyisellä koululaitoksella uuden vuosituhannen suurten haasteiden edessä. Koulun perinteet velvoittavat ponnistelemaan uusissa olosuhteissa yhteisen hyvinvointimme ja tulevaisuuden eteen. Historiamme on osoittanut ja osoittaa edelleen todeksi J. W. Snellmannin sanat: "Pienen kansan voima on sen sivistyksessä".

Heimo Aranta

Muistoja joulusta 60- ja 70-luvuilla

Elin varhaislapsuuteni täällä Parkanon liepeillä Kihniön Ratikylässä. Kasvatti-isäni Armas Hovi, joka oli hanuristi, soitti jouluisinkin ja muistan esimerkiksi joulun 1965, joka jäi hänen viimeisekseen. Armas soitti harmonikallaan muun muassa "Maa on niin kaunis" ja me lapset, minä ja kasvattiveljeni ja -sisareni Ilpo ja Sisko, lauloimme.

Kasvatti-isä oli soittotaitoisuutensa lisäksi hyvä laulamaankin ja hän lauloi ja säesti itseään hanurilla. Joulukirkossa emme muistaakseni vielä tuolloin käyneet, mutta varmaankin jo 1970-luvun alussa minäkin pääsin ensi kertaa jouluaamuna kirkkoon.

Elämä oli lapsuudessani 60-luvulla täällä syrjäkylillä niukkaa, mutta jouluna kasvattivanhempani panivat kyllä parasta pöytään. Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi kasvatuskodissani asui vuoteen 1970 eli kuolemaansa asti Armas Hovin iäkäs äiti. Kotiimme hankittiin aina joulukuusi ja muistan, että veljelläni Ilpolla oli Ratikylässä oma pieni kuusi. Vuonna 1976 muutin Ilpon taloon Kihniön keskusta ja sielläkin oli joka joulu kuusi. Vasta kun muutin omiin oloihini kahdeksan vuotta sen jälkeen, joulukuusen hankkiminen jäi.

Jouluhan on pohjimmiltaan Vapahtajamme Jeesuksen syntymäjuhla, joka uhkaa unohtua kaiken muun keskellä. Oi miksi me ihmiset emme lapsen laila ota vastaan joulun perimmäistä sanomaa! 60-luvulla kodissani Ratikylässä muisteltiin aina jouluisin Jeesusta ja joku luki joulu-evankeliumin. Ja vaikka niukkaa olikin, joululahjat kuuluivat asiaan joka joulu. Nykymaailmassa joulun perimmäisestä sanomasta on etäännytty kauas, sillä eikö se ollutkin juuri jouluna muistaakseni vuonna 1989, kun esimerkiksi Romanian diktaattori Nicolae Ceausescu syöstiin vallasta ja murhattiin.

Eli vaikka joulu on aineellisesti tullut runsaammaksi, kaipaamme aina 60-luvun jouluja, jolloin koin joulun lämpöä ja läheisyyttä tuolla pienessä kasvattikodissani Kihniön syrjäkylillä. Näin yksin ollessanikin pyrin kuitenkin lukemaan Raamatustani joulu-evankeliumin ja hiljentymään joulun perimmäisen sanoman äärellä. Samaa toivon kaikille tämän lehden lukijoille. Tehkäämme tästäkin joulusta todellinen Vapahtajan syntymäjuhla!

Antero Pörsti

Pyhäkoulumatka

On alkukesä, eletään 30-luvulla Hiitolan Marjakoskella. Koulut ovat päättäneet. Opettaja Lyydia Riikonen on palaamassa koulun kevätjuhlista kotiin. Hän ihastelee Juho ja Anna-Stiina Kiurun hyvin viljeltyjä pelloja. Askeleet kääntyvät pihapiiriin.

Anna-Stiina paistaa piirakoita ja Juho istuu keinutuolissa. Istutaan nauttimaan piirakoita voin kera ja juomana on maitoa.

Opettaja Riikonen aloittaa keskustelun: ”Sinä Juho kun olet kyydinyt saarnamiehiä ja pappeja seuroissa, niin voisitko sinä alkaa pitämään pyhäkoulua?” Juho istuu mieteliäänä tovin ja katsoo Anna-Stiinaan päin: ”Tuletko avuksi, hallitset paremmin musiikkipuolen?”

Näin alkoi pyhäkoulun pito siellä Karjalassa ja jatkui täällä Parkanossa Vuorijoen koulupiirissä (Jokiharju). Opettajina Juhon lisäksi olivat Elvi, Vuorijoen yläluokan opettaja ja Martta, pankin kassanhoitaja.

On pyhäamu ja aika lähteä pyhäkouluun koululle. Matka taittuu keveästi kau-palle asti uusissa tennistossuissa. Edessä on Majasen Hannan vihreä kioski ja siellä naapurin poikia. Esa tulee kioskille. Kuuluu huuto. Pienen pojan aivot tekevät työtä salamannopeuden tahdilla, kaksi tietä? Lyhyempi tie voittaa. Esalla ei ole rahaa, mutta pojat tarjoavat limsaa ja karkkia. Hyvää se on.

Katse kääntyy keskustaan päin ja Esa näkee siellä kaksi pyöräilijää. Kuluu tovin, pyöräilijät tulevat näköpiiriin. Pala nousee kurkkuun, jännitys kasvaa, huomasivatko? Siinä meni isä ja Paavo. Eivät varmaan huomanneet, olivat niin syventyneet keskusteluun. Kun on kerrottua, kuinka monta kertaa on käyty uimassa ja montako kalaa saatu, Esa lähtee kotiin. Vatsassa on outo tunne. Vaikka ruuasta on aikaa kulunut, ei ole nälkä eikä täysi. Matkanteko on aivan kuin olisi kivi kengässä. Esa tuumaa: ”Oikaisen tästä oikopolkua, jos vaikka isä ja Paavo ovat vielä tienhaarassa juttelemassa.” Kotonakaikki on kauniin kesäpäivän kaltaista.

Koulut ovat alkaneet ja opettaja jakaa palkinnot ahkerille pyhäkoulun kävijöille. Esaa jännittää, kuka sen saa. On pieni toivonkipinä. Tänä vuonna ahkerin pyhäkoulun kävijä on ollut Helena. Ei yhtään kertaa pois.

Esaa harmittaa. Joskus häviää, joskus voittaa. Ensi vuonna yritän!

Seuraavana vuonna Esa ajattelee: ”Nyt on mahdollisuus saada palkinto, ei yhtään poissaoloa.” Ahkeruus ja tunnollisuus palkitaan enkelitaululla.

(Juho-pappa palveli pyhäkoulutyössä hengellisenä kasvat-tajana 30 vuotta.)

Marita Peltoniemi

Joulupahnoilla

*Ja kaikki menivät nukkumaan
kukin omalle aluselleen:
patjoille, retkialustoille ja makuupusseihin.
Sillä heille kaikille ei ollut sijaa
sijatuissa vuoteissa.
Sijatuissa vuoteissa, valmiina,
lepäsivät edesmenneet,
kaikki nimeltä mainitut,
jotka vuoden yhtenä yönä tulivat käymään.*

Asko Saarela

Korven metso

Maisema, missä tämä metso, "korven urho", nuoruutensa ja miehuutensa vietti, oli uljasta ja jylhää. Samaa uljuutta ja mahtavuutta oli "kõrilään" asennossakin sen istuessa korpihongan ylimmillä oksilla lainkaan aavistamatta, mitä kohtalo hänen kohdallaan oli päättänyt.

Kohtalo samoili tuolloin isän ja pojan hahmossa noilla jylhän kauniilla maisemilla. Eivät tieneet toisistaan. Kummallakin oli kivääri selässään, vaelsivat omia polkujaan, polkuja joita reunustivat mahtavat petäjät, joiden latvat miltei pilviä hi-poivat.

Paikka oli pohjoisinta Satakuntaa noin neljännesvuosisata sitten, Someron sydänmaata. Nykyisin ovat ne petäjät ja maisemat vain muistoja. Justeerit ja kirveet tekivät sielläkin tehtävänsä kuten niin monessa muussa korvessa. Siskoni asui tuolloin miehensä ja lapsiensä kanssa tuossa korvessa. Ei siellä naapurit liikoja häirinneet. Lähin oli kahden ja puolen kilometrin päässä, sieltä taas saman verran seuraavaan.

Maisema oli kuin postikortista leikattu. Suhteellisen pieni järvi, jonka päässä loivasti nousivat pienet peltotilkut, vajaa sata metriä rannasta sijaitsi kaksi ikivanhan näköistä tuparakennusta, harmaita, jyhkeitä, honkahirsistä veistettyjä, isotupa ja pikkutupa. Siinä sovussa yhtä harmaina isopuori ja pikkupuori (aitta) joista pienemmässä tuohesta katto.

Pienemmässä aitassa oli sellainen lukkomekanismi, että sitä tuskin olisi saanut parempikaan tiirikkamies auki. Kovin yksinkertainen se oli, mutta silti nerokas. Se avattiin nurkan takaa. Nurkkahirren sivuun oli sopivasti piilotettu puupalikka, jota ulospäin vetämällä saatiin ovi auki.

Kartanolla oli vielä navetta ja vähän sivummalla riihi, jonka takaa alkoi tuo mahtava petäjikkö. Eivät olleet rakennukset asemakaavan mukaan rakennettuja. Paikan oli kai sanellut se mihin honkakuorma kaadettiin.

Kartanolta parin sadan metrin päässä sijaitsi vanha, jo parhaat päivänsä nähnyt mylly, jonka siipirasat vielä tulvavesien aikana valittaen pyöri. Pikkupoikana muistin kyllä joka kyläreissun aikana käydä siellä. Siipirataan alla olevista kiven koloista lipposin siskoni marjasihdillä kalansuvikkaita.

Polku, joka johti myllylle, kulki mahtavan hongikon halki. Kun myllyllä käydessäni heittäydyin sammalikkoon ja katselin pilviä petäjien latvojen välistä, tuntui, että kylä taivas on pieni... Petäjien latvat olivat korkealla, mutta korkeammalle olivat päässeet pitkäsiipiset tervapääskyet, jotka taiturimaisesti halkoivat ilmaa. Tällaiseen maisemaan tuo "korven valtias" oli kuin luotu.

Askeleeni veivät kohti Madesjärveä, ei ollut mitään kiirettä. Jalka oli sovitettava joka askeleella, ettei aiheutaisi turhia ääniä. Ajattelin: ei tuntunut isäkään saaneen mitään riistaa näkyviinsä, koska ei ollut laukauksia kuulunut. Ei näyttänyt tuuri itsellenikään sen parempi olevan.

Lähellä Vuorilampea nousi yksinäinen pyy

saa pitkin rungon viereen ja jäi siihen tirkistelemään. Isä oli valistanut, ettei saa tuhlatu ruutia pieniin otuksiin, ja niin sai tämäkin pyy jäädä rauhaan.

Nämä maisemat olivat Luoman Valeenkin pyyntimaita. Monet särpimet oli perheelleen näistä metsistä hankkinut. Oli kait siinä joukossa ollut joskus isompaakin lihaa, mutta tositärpeeseen ne varmaan aina menivät, sillä ei se leipä niin kovin leveää näin korvessa ollut.

Mietteet ja hiljaisuuden keskeytti vähäksi aikaa metsäkana-parvi pyrähtäessään ovin äänekkäästi melkein jaloista. Lensivät lähelle Sikamäkeä pitäen siellä vähän aikaa metakkaa: veukko, veukko ja naurunrähäkkää muistuttava meteli päälle.

Kukapa tässä maailmassa ikuisesti

Mutta missä majaili nyt kõriläs? Eipä ollut vielä tällä reissulla sattunut eteen, aikaisemmilla kyllä, mutta joka kerta oli ollut pyytäjäänsä tarkempi. Eipä olisi siihen ikään ehtinytkään, ellei olisi niin tarkkana ollut. Mutta kukapa tässä maailmassa ikuisesti eläisi? Niinpä oli tämänkin urhon tiimalasista hiekka valunut jo arveluttavan vähiin.

Aikomukseni oli jo pikkuhiljaa kääntyä paluumatkalle. Näinköhän jäi tällä kertaa reppu ihan tyhjäksi? Täytynee kuitenkin kiertää Vähäjärven kautta, jos siellä sattuisi jotain näkemään. Näitä nurkkiahan kulki sekin Parkanon susi, joka sitten Isojoella ammuttiin. Ei sillä näillä main ollut paljon aikoja ruokalepöihin, suunnan se sai määrätä, metsämiehet pitivät kyllä vauhdista huolen.

Mukavahan sitä on kävellessä muistella eräjuuttuja kaikki aistit silti valppaina. Mitähän tököttiä se isän isäkin mahtoi suksiensa pohjiin hieroa, kun kävi kettuja houkuttelemassa jopa naapurikylistä saakka? Ketunnahka oli silloin hinnoissaan, että

Kuva: Markku Saarinen

kannatti tehdä vaikka minkälaista poppakonstia ja nähdä vai-
vaakin "Mikon" pään menoksi, toista se on nyt.

Sitten alkaakin jo Vähäjärvi hämmöittää. Pieni on tämänkin järvi, melkein kokonaan metsän ympäröimä, yhdellä puolen vain pari kolme pientä peltotilkkaa, nekin kivisiä. Peltojen päässä vanha honkahirsistä tehty lato. Ladon ohi menee polku, joka kulkee Somerosta Luoman Valeen mökille. Istun vähäksi aikaa ladonkynnykselle huilaamaan.

Katsellessani järvelle tulee mieleeni kuinka joku vuosi aikaisemmin pääsin Someron Anssu-vainaan mukaan sinne rysää kokemaan. Putosin vahingossa avantoon, ei siinä kuitenkaan sen pahemmin käynyt kuin vaatteet kastuivat. Hetkessä teki Anssu hyvän nuotion rannalle, jossa sitten vaatteet kuivatettiin. Omat sukkansa lainasi minulle, kun sukkani eivät ottaneet niin äkkiä kuivaakseen.

Sitten onkin taas aika lähteä. Ei ole matkaa enää kuin puoli kilometriä jäljellä. En kuitenkaan mene suoraan polkua Someroon, vaan kierrän riihen takana olevan vainion kautta. Vainion Madesjärven puoleisessa kulmassa se "köriläs" on silloin tällöin asustanut.

Jokohan se isä on mahtanut reissultaan palata, mietin hiippaillessani pellon reunaan. Annan katseeni kiertää puulta puulle. Sitten se nautuu pellon toisella puolen olevan ison petäjän latvukseen... Siellä se nyt on, "köriläs", jylhännäköisenä, mitään aavistamatta. Outo kutina päänahassani – älä nyt

poika tunaroi, nyt on elämäsi tilaisuus, ei niitä kohdallesi ole ehtinyt monta sattuakaan. Pintahisen aidan raosta työnnän kiväärin piippua varovasti... ei risaustakaan saa kuulua, koko komea sivu metsosta on minuun päin. Annan hengityksen vähän tasaantua. Nyt ei saa mennä mikään vinoon, olisihan se jotakin nuoren klopoin kantaa metson rohua kotiin... Tasajyvällä ja keskelle... ellei osu niin on miehessä vika, oli velipoika neuvonut.

Niin se kanssa kävi – ehkä epätavallisen voimakkaana kiiri laukaus ilmassa; siivet vähän harallaan sammunein katsein suoritti tuo "korven urho" viimeisen lentonsa. Riemun väläys rinnassa tempaisin aseensa aidanraosta, hyppäsin pellon puolelle, mutta mitä ihmettä? Isä tuli pellon päästä päin kohti metson putoamispaikkaa, jossa oltiin melkein yhtä aikaa.

Isä katsoi puoliksi toruvasti minuun ja sanoi: -Oli se hyvä, ettet ehtinyt pelottaa sitä.

Olimme ampuneet samanaikaisesti. Kumman luoti sitten osui, vaikea sanoa, kahta reikää siinä ei kuitenkaan ollut. Minä sen sieltä pois kannoin ja samassa pöydässä metsoa söimme. Oliko sillä muulla sitten niin väliäkään?

Tämän tositarinan ajalta 1944-46 on kirjoittanut parkanolaissyntyinen Asko Saarela Kuivasjärveltä, joka kuoli Hyvinkäällä 3.5.1999.

Anne Koskela

Navetassa aamusella

*Otsatukasta otan lehmääni hellästi kiinni,
kutitan korvan takaa sormillani.
Heilutellen hännällensä, turvallansa tuupiskel
silmit suurina mua katselee.*

*Salaisuudet hälle kuiskin,
mehevät juorut kehuskelen,
uutiset ajan tasalle laitan.
Halia häntä niin tahtoisin.*

- Oot ystävä sä mulle parahin.

"Koska Joulun hän saa..."

Joulu on valon juhla. Se on myöskin yhdessäolon juhla. Perheet kokoontuvat yhdessä niin aattoillan hartaustilaisuuksiin, joulumateriaalle, kuin myöskin hautausmaille viemään kynttilöitä pois nukkuneiden haudoille. Sen jälkeen kokoonnutaan yhdessä, mummit, ukit, lapset, lastenlapset, odottamaan mahdollista joulupukin vierailua.

Kuinka moni tässä touhussa muistaa, että on paljon yksinäisiä ihmisiä, joita ei ehkä kukaan muista joulunakaan. Joulu-na ihmisen yksinäisyys korostuu. Varmasti jotkut ihmiset ko-kevat tuon yksinäisyyden hyvin ahdistavana.

Olisiko meillä, kanssaihmisillä enemmän aikaa myöskin toi-sillemme. Antaa omaa aikaamme myöskin yksinäisille, ennen-kaikkea vanhuksille, joiden kontaktimahdollisuudet ovat luon-nollisista syistä rajoittuneet.

On kuitenkin ihmisiä, jotka haluavat olla yksinäisyydessä, jopa nauttivat siitä. Olla yksin, ei kuitenkaan yksin, vaan yh-dessä ajatustensa kanssa. Yksinäisyydessä voi palata mennei-siin vuosiin, jopa vuosikymmeniin, aikojen taakse. Omissa aja-tuksissa ja muistoissa asioihin saa juuri sellaisen väritteen kuin itse haluaa. Ei ole kukaan esittämässä vastaväitteitä.

Ehkäpä yksin jäänyt vanhus voisi miettiä jotenkin tähän tapaan:

Yksinäisen vanhuksen mietteitä

*Minä muistan menneitä jouluja,
Jouluja vuosien takaa.
Ei silloin käyty kouluja,
Ei oppi sydämen sivistystä takaa.*

*Sota-ajan jouluja muistelee en,
Mutta voisko ne unohtaa.
Siitä sankarivainajat mullassa kirkkomaan,
Myöskin jouluna muistuttaa.*

*Mahtuu muistoihin rikkaita jouluja,
Eihän rikkaus ole vain rahaa.
Ruokaa, lämmintä, vain pieniä joululahjoja,
Mut' ei tunnettu mielipahaa.*

*Uutta eloa jouluun toi perheet lasten,
Heillä lapsenlapsiakin on jo monta.
He viettävät omia joulujaan,
Onko heilläkään huoletonta.*

*Joulu ilman elämänkumppania,
Siitä en kai toivu koskaan.
Oltiin yhdessä jouluja kymmeniä,
Tuo ikävä jouluunkin tuskaa.*

*Minä odotan Jumalan joulua,
Ei siihen mene vuotta sataa.
Tätä pitkää elämän koulua,
Joka kulkee jo samaa rataa.*

Anni Havunen

Kirje

Hessa kuului niihin Herran pienimpiin, kylmän kukkasiin. Se oli sellainen alalaji entisaikaan. Heitä oli paljon, köyhän väen ei-toivottuja lapsia. Mutta hyö-dyllinen kansan osa silloin kun talolliset tarvitsivat työväkeä. Sähköä ei ollut, vaikka lieenee jossain kau-pungeissa jo ollutkin. Joten ei viihdepuoli ollut säh-köistä silloin. Mutta ei mitään hätää siitäkään, oli-han Herran pienimpiä, kylmän kukkia. Heissä oli vammaisiakin, kuka onnahti hauskaasti, kuka muuten oli naurettava. Sellaisista oli suuri huvi, halpa sellai-nen. Hessa kyllä huomioi monenlaista, mutta ei joutanut miettimään turhia. Työtä oli loputtomiin. Pal-kollista sai jokainen käskää mielensä mukaan. Sellai-sella ei tarvinnut olla virikkeitä elämässä.

Yksi valopilkku kuitenkin ilmaantui Hessa-tyttö-sen karun arjen keskelle: kiertokoulu. Jokaisen lap-sen oli opittava luku- ja kirjoitustaito. Se taito avasi uuden maailman oppilaille. Hessakin tunsu kuuluvan-sa oikeiden ihmisten joukkoon.

Aika kului ja ikää karttui, lapsista kasvoi aikui-sia. Se kun oli elämän meno. Rippikoulu tuli käytyä ja edessä oli nuoruus. Jokaisella oli outo kaipuu nuo-ruuden kynnyspuulla – jospa tämä kesä antaa sitä onnea jota aikuiset sanovat nuoruuden antavan. Hessa ei saanut, hän pettyi. Huomasi olevansa yksin, kukaan ei välittänyt. Toiset pitivät vain hauskaa keskenään, Hessa itki iltaisin vieraan tyynylle orvon kyyneleet...

Syksyn saapuessa sattui kummallista: posti toi Hessalle kirjeen. Se oli ainutlaatuinen tapaus. Eihän hän ollut ikinä saanut mitään postia. Lukea toki on-neksi osasi.

Kirje oli toisesta kylästä. Eräs ihminen, jonka Hessa tunsu etäältä, kertoi kummallisen "uutisen", sellainen se Hessasta oli: nainen kertoi olevansa vakavasti sai-ras, viimeinen raja oli lähellä. Kertoi olevansa suu-ressa tunnon tuskassa. On mahdotonta ylittää sitä ra-jaa ennen kuin saa Hessalta anteeksi syntinsä. Hän kun on pilkannut Hessaa monella tavalla. Tunnon tuskat ovat polttavat. Kuoleman portti aukeaa kohta ja sieltä ei ole pääsyä takaisin.

Kirjoittaja pyysi Hessaa pian vastaamaan ja lu-paamaan anteeksiannon. Hessa luki, luki ja ihmetteli. Mitä hän teki tämän oudon viestin kanssa? Hän ei tehnyt mitään. Ei osannut yksinkertaisesti tehdä mi-tään. Hän ei tuntenut mitään...

Helvi Juusenaho

Tilkkukukkia

*Jo paljon aikaa mennyt on,
kun minä maton tein.
Se oli tilkkumatto,
niin halpa-arvoinen.*

*Mä ajan myötä säästin,
nää nutut lapsien,
Mietin jospa muistoksi,
niistä maton ompelen.*

*Ja ajattelin vielä:
Kun lapset jättää mun,
niin, ehkä maton viereen,
mä joskus seisahdun.*

*Niin monta pitkää iltaa,
mä sitten ompelin.
Nuo rakkaat pienet nutut,
kukiksi sovitin.*

*Voi ajatusta tuota
kun tuli mielehen:
Voisihan maton nostaa
vaikka seinällen.*

*Ei ole nähty moista
eikä kuultukaan:
tuo halpa tilkkumatto
seinällä olla saa.*

*"Muistojen kukat"
sai matto nimekseen.
Se on vain tilkkumatto,
niin halpa-arvoinen.*

Tilkut kukkivat Metsämuorin
harteilla, saksiharjoitus.
Sinilinnun päiväkotia

Matti Roiha

Rukous

*Oi taivahan Herra suuri,
Sun eteesi laskeudun;
Sä olethan turvamuuri:
Siks' Sinuhun turvaudun.
Oi Herra ethän Sä anna
mun vajota syntihin;
Siks' nosta, tue ja kannaa
- vie rauhaiseen kotihin.*

*Nyt päivä on iltaan mennyt,
on askareet päättäneet.
Kun muistan mä mit'oon tehnyt,
saan silmiini kyyneleet.
Mua syntitaakkani painaa;
ei lepoa mielein saa:
Oi Herra, armoas lainaa,
sen anna mua virvoittaa.*

*Ei maailma mulle rauhaa
voi milloinkaan lahjoittaa.
Voin ystäväin kanssa nauraa,
mut sydäntäin ahdistaa.
Ja illan tullen ma raukka
Sun tykösi pakenen;
Ois luonasi lepo ja rauha,
kun mulle vain antaisit sen.*

Mirjam Kallio-Horvath on lähettänyt tämän sävelmän sanat Kanadasta. Kanttori Matti Roiha esitti sitä tyttöryhmän kanssa 30-luvulla. Löytyisikö lukijalta virteen nuotteja?

Anna-Liisa Periaho

Aattoiltana kirkkomaalla

*Aattoiltana kirkkomaalle
mun askeleeni käy.
Puiden oksilla hiljaa
tuuli leyhyttäy.*

*Kummulle vanhempieni
kynttilät sytytän.
Hyvää Joulua heille
myöskin toivotan.*

*Viivyn siinä hetken
kynttilät lepattaa.
Tekee kaipuu retken
kauas vuosien taa.*

*Tunnen kuin joulurauhan
sydämeini saanut ois.
Kera muistojen helminauhan
hiljaa lähdän pois.*

*Jää sinne paikka jalo
sen koskettava hiljaisuus.
Satojen kynttiläin valo
päällä tuikkiva avaruus.*

Setlementtityö on silta

Viime keväänä, maaliskuun 25. päivä, perustettiin Parkanoon setlementtiyhdistys, joka sai nimekseen Parkanon vapaaehtoistyö. Yhdistys rekisteröitiin syyskuussa 1999.

Setlementtiliike on maailmanlaajuinen järjestö, jolla on jäseniä 44 maassa. Suomessa Setlementtiliitto on toiminut vuodesta 1918. Englannissa 1880-luvulla syntyneen setlementtityön toimintaidea tuli Suomeen jo viime vuosisadalla. 1890 perustettiin ensimmäinen setlementti Helsinkiin, mutta sen toiminta päättyi 1900-luvun alussa. Järjestäytynyt ja koko maan teollisuusseuduille ulottunut työ aloitettiin, kun Setlementtiliiton edeltäjä, Teollisuusseutujen Evankelioimiseseura, perustettiin vuonna 1918.

Vuodesta 1941 toimintaa jatkoi Kristillis-yhteiskunnallinen Työkeskusliitto, ja siihen mennessä syntyneet paikalliset toimipisteet itsenäistyivät paikallisiksi setlementtiyhdistyksiksi. Vuodesta 1983 liiton nimi on ollut Suomen Setlementtiliitto ry.

Setlementtityön perusarvot ja -tehtävät

Koko toimintahistoriansa ajan setlementtityö on ollut poliittisesti ja kirkollisesti sitoutumatonta, mutta työn motiivina on toteuttaa ja edistää kristillistä lähimmäisen rakkautta arjen keskellä. Setlementti toimii paikallisesti ja ihmisten tarpeiden mukaan kaikkien ikäryhmien parissa lapsista vanhuksiin, koska toimintaideana on kokonaisvaltaisen inhimillisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tukeminen.

Setlementtityön alkuperäiset tavoitteet ja toiminta-ajatus ovat osoittautuneet vuosikymmenien varrella elinvoimaisiksi ja yhä ajankohtaisiksi, vaikka toimintaympäristö on muuttunut. 1996 hyväksytyn setlementtiliikkeen periaateohjelman mukaan toimintaa ohjaavat perusarvot ovat:

- yksilön oikeuksien kunnioittaminen
- erilaisuuden hyväksyminen
- luottamus ihmisen ja hänen yhteisönsä kykyyn ratkaista itsenäisesti omia ongelmiaan
- paikallisuus
- usko henkilökohtaisen ystävyyden mahdollisuuteen yli kaikenlaisten rajojen
- ihonväristä, sukupuolesta tai kulttuurista riippumaton tasa-arvoisuus
- sitoutuminen erityisesti heikommassa asemassa olevan ihmisen tilanteen parantamiseen

Näistä arvoista ja toimintaympäristön haasteista johdettavat setlementtien eri toimintamuotoja yhdistävät perustehtävät ovat:

- yksilön elämänhallinnan edistäminen
- elämän kestävän oppimisen mahdollistaminen
- ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja lähimmäisyyden edistäminen
- yhteiskunnallisuuden toteutumista ja yhteiskunnallista vaikuttamista edistävien toimintamuotojen kehittäminen

Korkean työttömyyden ja taloudellisten vaikeuksien aikaan painotetaan näiden perustehtävien toteuttamisessa erityisesti toimintaa, jolla estetään syrjäytymistä ja köyhtymistä tai autetaan vaikeuksiin joutuneita.

Setlementtiliike Suomessa

Setlementtityön perusajatukseen kuuluu, että setlementti on silta, ei päämäärä. Ihmiset, jotka asuvat setlementin läheisyydessä, voivat käyttää sitä apuna tarttuessaan ongelmiin, muuttaessaan ympäristöään ja elämäntilannettaan paremmaksi sekä halutessaan sisältöä vapaa-aikaansa. Siksi setlementin kynnys on matala, ja se on valmis yhteistyöhön yksityisten ihmisten, muiden yhdistysten, seurakuntien ja kuntien kanssa.

Yhteiskunnallisten muutosten ja murrosten aikana suomalainen setlementtitoiminta on myös muuttunut. Työttöminä, kriiseissä tai hädässä olevien ihmisten määrä on lisääntynyt, ja monet ovat vaarassa syrjäytyä kokonaan. Toiminta on siksi viime vuosina kehittynyt erityisesti näiden ongelmien ratkaisemiseksi niin, että jokaisella olisi mahdollisuus vaikuttaa oman elämänsä suuntaan ja että kaikille olisi sopivaa turvaa ja huolenpitoa.

Miten setlementti toimii

Kaikkiaan liitolla on nyt 37 jäsentä, joista kolme on muuta kuin käytännön tasolla toimivia setlementtejä. Mm. Setlementtikuorten liitolla on 8 piirijärjestöä ja 38 paikallista nuorisoyhdistystä.

Setlementtiliikkeen liikevaihto on viime vuosina kasvanut. Vuodesta 1995 se nousi vuoteen 1998 mennessä noin 130:stä lähes 200 mmk:aan. Myös vakinaisten työntekijöiden määrä on kasvanut. Kun se vuonna 1995 oli 418 henkilöä, oli se vuonna 1998 jo lähes 600. Vapaaehtoisia työntekijöitä on toiminnassa mukana vuosittain 5000-10 000 henkeä. Henkilöjäseniä setlementeissä on yhteensä 20 000.

Setlementeillä on ympäri Suomea mm. päiväkotia, leikkikouluja, musiikkikouluja, taideopetusta, koululaisten iltapäiväkerhoja, nuorisohuollon toimintayksiköitä, kansalaisopistoja, kansanopistoja, kuoroja, musiikki- ym. kerhoja, seniorikerhoja, ikäihmisten ja vammaisten palvelutaloja, päihdehuoltoyksiköitä, rikosuhripäivystystä jne.

Setlementit toteuttavat noin 50 Raha-automaattiyhdistyksen tai EU:n rahoittamaa projektia ja ylläpitävät 19 vapaaehtoistyön keskusta. Näissä osanottajia ja palveluiden käyttäjiä on lähes 70 000.

Setlementti Parkanossa

Parkanon vapaaehtoistyö on liittynyt siis mukaan tähän suureen setlementtiperheeseen tekemään työtä paremman tulevaisuuden puolesta. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii Aila Järvirova.

Kaupungintalon edustalla oleva infokioski on kohtaamispaikka, josta käsin pyritään järjestämään ohjelmaa ja tapahtumia kaikille ikäluokille vaivasta vanhukseen. Olkoon se kynnys kaikille matala!

Taloudellisen tuen lisäksi kaipaamme ideoita toiminnan järjestämiseksi sekä aktiivisia, lähimmäisistään välittäviä ihmisiä palvelemaan tässä rauhan ja rakkauden työssä.

Hyvää Joulua kaikille lukijoille toivottaa
Parkanon vapaaehtoistyön puolesta
Aila

Martti Markkanen
Kansalais- ja työväenopistojen liiton puheenjohtaja
Parkanon aikuisopiston rehtori

Huikkea mahdollisuus

Nyt jos koskaan on katettu kuntapäätäjille ja aikuiskoulutuksesta vastaaville muhkea pöytä. Uudessa hallitusohjelmassa on maininta, että vapaan sivistystyön edellytyksiä parannetaan. Opetusministeriön lausunnolla oleva kehittämissuunnitelma tukeutuu monissa kohdin vapaan sivistystyön oppilaitoksiin ja antaa niille uusia tehtäviä.

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestön puitteissa syntynyt tulevaisuussuunnitelma VISIO korostaa uusia ihmiselämän taitoja, joita nämä oppilaitokset voivat toiminnallaan edistää. Ja vihdoin valtion talousarvioehdotus vuodelle 2000 lisää kansalaisopiston opetustunnin hintaa 4%, antaa kansalaisopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille lisää resursseja ja varaa aikuiskoulutuksen kehittämiseen uusia määrärahoja. Tällaista ei ole tapahtunut miesmuistiin.

Tampereella elokuussa pidetty aikuiskoulutuksen VII Symposium listasi tulevaisuuden koulutustarpeita. Niitä tarkasteltiin niin työelämän, yhteisön jäsenenä toimimisen kuin yksilön oman kehittymisen kannalta. Aivan samaan tulokseen on päättynyt jo aikaisemmin mainittu VISIO, ja samoja tarpeita korostaa oppilaitoksia edustavien järjestöjen yhteinen Aikuiskoulutuksen neuvottelukunta (AIKON).

Näitä seuraavan vuosituhannen strategisia tarpeita ovat mm. käden taitojen kehittäminen, tietoyhteiskuntavalmiudet, luovuus ja ajattelutaidot, ilmaisutaidot ja mediakoulutus, oppimaan oppiminen, demokratiataidot sekä ympäristötaidot. Valitseen näistä seuraavat neljä.

Ensimmäinen strateginen koulutustarve: Käden taidot

Nykyaikaiset aivotutkimukset ovat osoittaneet, että tekeminen molemmilla käsillä edistää aivopuoliskojen yhteistä ajattelua. Muutenkin hienomotoriset taidot antavat tekijälleen onnistumisen kokemuksia. Käden taidot liittyvät myös vahvasti esteettisiin elämyksiin, taitoon erottaa kaunis rumasta, siisti epäsiististä ja hyvin tehty bulkkituotteesta. Eikä voi vähätellä sitä perinteen siirtoa, joka käten kautta halki vuosituhansien on siirtynyt polvelta toiselle. Aivoiltaan rentoutunut ja tyytyväinen työntekijä tai kunnan asukas on arvokas voimavara.

Toinen strateginen koulutustarve: Luovuus

Luovuus ei ole välttämättä peritty ominaisuus, vaan sitä voi harjoittaa. Luovuusoppitunnit eivät maksa mitään eikä aivojen käyttö yleensä. Luovaan ajatteluun liitetään selviytymisen hankalista tilanteista, soveltamisen taito, vaihtoehtojen tuottaminen ja nopea ja oikeaan osuva ongelmanratkaisukyky. Merkittäviä ja tarpeellisia taitoja mitä tahansa vuosituhatta elä-

ville ihmisille, avaintaito nytemmin yrityksille ja yhteisöille.

Kolmas strateginen koulutustarve: Ilmaisun ja median lukutaito

Uusi tehtävä meille kaikille on kyky tulkita sitä valtavaa tietomäärää, mitä tiedotusvälineet ja Internet tuottavat. Aikaisemmin on uskottu, että painettu sana on se oikea ja luotettava. Siihen uskoi suomalainen. Kuitenkin on hyvä ymmärtää, että tiedon tai uutisen tuottamisen takana on ihminen omine inhimillisine ominaisuuksineen.

Median käyttöön liittyy myös oman ilmaisutaidon, niin kirjallisen, suullisen kuin elein tapahtuvan ajattelumaailman kertominen muille. Ilmaisutaitoa on kyky hahmottaa, tulkita, kertoa ja ymmärtää niin omia ajatuksia kuin toisen viestin sanomaa. Suuri kansanvalistuksen tehtävä on asettaa samalle viivalle median tuottajat ja kuluttajat, mielipiteen esittäjät ja tulkitsijat.

Neljäs strateginen koulutustarve: Demokratian kehittäminen

Harva meistä tulee ajatelleeksi, mitä meiltä ihmisinä edellytetään, jotta oma demokratiamme toimisi niin kuin me kaikki toivomme ja että se osaisi ottaa huomioon niin enemmistön kuin vähemmistön mielipiteet. Ei liene tarpeellista huomauttaa, että monet luottamushenkilömme ovat kautta aikojen saaneet vahvoja eväitä yhteiskunnalliseen toimintaansa työväen- tai kansanopistoista.

Nykyaikaisiin demokratiataitoihin voimme lukea mm. kyvyn keskustella ja muodostaa selkeitä mielipiteitä, taidon kunnioittaa toisen mielipidettä ja maailmankatsomusta, kyvyn ryhmätoimintaan niin helppoissa kuin vaikeissakin tilanteissa ja kyvyn tehdä yhteisiä päätöksiä sekä sitoutua niihin. Miten voidaan ajatella, että monimutkaisessa maailmassa meitä edustavat luottamushenkilöt pärjäävät, jos heiltä puuttuu demokratian pelisääntöjen perusasioiden ja hienovaraisuuden tuntemus?

Keinot omissa käsissä

Vapaa sivistystyö on oivaltanut kautta historiansa oman tehtävänsä ja osoittanut elinvoimansa. Yksi keskeinen tehtävä on aina ollut ohjata ihmisiä tulevaisuuden taitojen hallitsemiseen. Kansanvalistusaate on ollut siis kehittämisen veturi monessa mielessä. Näin on eteenkinpäin. Lähiopetus nousee paikallisuuteen pohjautuvissa kansalaisopistoissa tai internaattiin perustuvissa kansanopistoissa menetelmänä keskeisimmäksi etäopetuksen lisääntyessä. Opintokerho on todella tasa-arvoinen muoto tavoiteltaessa yhteistä osaamista. Opiskelijoiden vapaaehtoinen valinta on vapaan sivistystyön vahvuus, sillä opiskelijat ovat motivoituneita ja valmiita ottamaan suuriakin henkilökohtaisia riskejä. Riskit kehittävät ihmistä ja hänen elinympäristöään kestävästi vaikeitaakin koettelemuksia. Vapaan sivistystyön oppilaitosten joustavuus ja monimuotoisuus sekä monesti edullisuus ovat valttikortteja, jotka ovat tässä lähellä ja käytössä.

Kylän, yhteisön, kunnan tai kaupungin kehittyminen on kiinni tulevaisuuden taitojen hallitsemisesta. Siksi valtiovalta

Raimo Virta

PAIKKAKUNNALLA KUULTUA

Lähdön aika

- Läksimme täältä, sano Raiskin Eemeli, kun saunan parvesta putosi.

Ihmisiä tansseissa

- Oliko Auramolla paljon porukkaa tansseissa?
- Oli siellä jonkin verran ihmisiä ja muutama vahojärveläinen, sanoi Ojan Kalevi.

Virheloinen lapsi

- Ompa virheloinen lapsi, sanoi Antti, kun marakatin näki.

Rannikon Joosu

Yöllä satoi ensilumi. Aamulla poliisit huomasivat jonkin mytyn OTK:n puistossa ja menivät katsomaan. Rannikon Joosuhan sieltä nousi. – Koska sinä olet tänne tullut? Utelivat poliisit. Joosu katseli ympärillensä: - Suvella.

Joosu päätti että ei enään tippoja apteekista. Se on loppu nyt. Ajeli polkupyörällä apteekin ohi, vihelteli katseli taivaalle. Pääsi sata metriä apteekin ohi. Pysäytti pyöränsä ja tuumi: Nyt teit Joosu urotyön. Tarvitset palakinnon. Käänsi pyöränsä ja meni apteekkiin

Kahalen markan Bostonia

- Ei se raha mistään tule, että te kahalen markan Bostonia pompahuttelette, valisti Pahlasen Lauri poikiansa.

Plikka moottoripyörällä

- Kääri sitä kaasua pienemmälle, sano Raiskin Matti, kun plikka lujaa moottoripyörällä vei.

Äänestä tuntee

- Ei tutukkaa tunne enään muuta ku äänestä, sano Mäkysen Vieno kun nahkatakin osti.

Hengelle hupaa

- Son pojat hengelle hupaa, sanoi Kankaan Franssi, kun pojat hänen suksiensa pohjaan kuseskeli.

Kolmen huivin kaula

- Tollon pojat kolomen huivin kaula, sano Virran Aarne, kun laihan miehen näki.

Ku kurki

- Katteli ku kurki Karhu-Miinaa karpalonevalla, sanoi Karhusalon Reino.

Aika kuluu

- Aika kuluu ku iltamis, mutta mitää valamista ei synny, sanoi Iivosen Rauni.

LISEE HULLU PYYTEE,
sano Parkanon Joulun toimittaja.

Minna Lautamäki

Parkanon ratsastusseura

Seniöri-ikäisenä uudelle vuosituhannele

Lähes kahden vuosikymmenen ajan toiminut Parkanon Ratsastusseura saavuttaa täysi-ikäisyyden ensi vuonna. Virallisesti vuonna 1984 rekisteröity yhdistys aloitti varsinaisen toimintansa jo vuonna 1982. Osa tuolloin juniöri-ikäisistä aktiiveista on nykyään seuran "sennu"-jäseniä ja edelleen innokkaasti mukana seuran toiminnassa ja vastaamassa ratsastusharrastuksen uusiin haasteisiin tulevalla vuosituhannelella.

Hevosharrastus yhdistää eri ikäluokkia ja kilparatsastus onkin yksi niistä harvoista urheilulajeista, jossa eri ikäiset ratsastajat voivat kilpailla samoissa luokissa tasavertaisesti. Ratsastus ei olekaan enää pelkästään heppahöperöiden pikkutyttöjen puuhastelua hevosten parissa vaan ratsastuksen ja hyvien hevösmiestaitojen tavoitteellista kehittämistä ja ikuista oppimista yhteistyöstä hevosten kanssa.

Luokkavoittaja Sanna Siltakorpi - Beshmet ox saa palkinnon ja onnittelut PRS:n puheenjohtaja Katri Ojaselta. Myös

Arvokasta nuorisotyötä ja hauskaa yhdessäoloa

Ratsastusseura on tarjonnut jäsenilleen mahdollisuuden kehittyä ratsastajina ja oppia hevosten käsittelyä ja ymmärtämistä. Tämän lisäksi ovat seuran toiminnassa mukana olleet oppineet monenlaista muuta-kin hyödyllistä.

Koska seuran aktiivit olivat alkuvuosina lähes pelkästään junioreita, oli vastuun kantaminen yhdistyksen byrokratian pyörittämisestä ja varsinaisesta toiminnasta keski-ikältään poikkeuksellisen nuoren hallituksen harteilla. Ehkä juuri nuorekkaat vetäjät vetivät puoleensa uusia nuoria harrastajia ja toiminta muodostui monipuoliseksi ja houkuttelevaksi.

Talvitapahtuma huhtikuun ensimmäisenä 1984 Parkanon Ratsastustallilla avasi seuran toiminnan vauhdikkaasti. Ohjelmassa oli ponien kolmiottelu, pukuratsastuskilpailu sekä yleisölle hiihtoratsastusta ja rekiäjelua. Talvitapahtumasta muodostuikin perinne ja ne keräsivät vuodesta toiseen kilpailutoiminnan lisäksi runsaasti yleisöä ja tekivät parkanolaisille tutuksi ratsastusseuran toimintaa. Näkyvää toimintaa olivat myös talutusharrastus erilaisissa yleisötapahtumissa, osallistuminen joulunavauskulkueisiin, vappuriehoihin ja ratsastusharrastuksen esittely urheiluseurataapahtumissa.

Illanviettoihin, pikkujouluihin ja teorialuennoille kokoonnuttiin säännöllisten kuukausikokousten lisäksi. Ratsastusmatkat eri talleille ovat myös olleet suosittuja tähän päivään asti ja varoja matkojen kustannuksiin kerättiin järjestämällä arpajaisia, myyjäisiä ja kirpputori jo v.-93! Talkoovoimin nikkaroitiin

ja maalattiin seuralle oma estekekalusto ja näppäräsormisimmat värkkäsivät talkoilla erivärisiä ruusukkeita kilpailuja varten.

Seuran oman logon suunnittelukilpailun voitti äänestyksen tuloksena Kaija Vahosalmi vuonna 1986. Logosta teetettiin tarroja ja kangasmerkkejä.

Kilpaileminen motivoi

Ensimmäinen toimintakertomus vuodelta 1984 kertoo, että seurassa oli jäseniä 22, joista suurin osa junioriratsastajia. Seuran ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Jukka Vesanto, varapuheenjohtajana Taina Kiviniemi, sihteerinä Sari Salovaara ja rahastonhoitajana Ritva Salli. Muita hallituksen jäseniä olivat Päivi Seppänen, Sari Vuotari ja Sariitta Pihlajaviita. Seuran hallituksen puheenjohtajina ovat Jukka Vesannon lisäksi olleet Sari Vuotari, Sari Salovaara, Anu Jylhä, Marja-Liisa Haapamäki, Saara Kuivanen, Virpi Käenmäki ja Katri Ojanen.

Alusta alkaen on seuran toimintaan kuuluneet valmennuskurssit ja kilpailutoiminta. Satakunnan piirivalmentaja Pertti Kaukinen kävi kuukausittain kouluttamassa parkanolaisratsukoita, jotka menestyksellisesti kilpailivat piiri- ja kansallisella tasolla sekä koulu- että esteratsastuksessa. Myös seurakilpailuja järjestettiin, jotta mahdollisimman monet seuran jäsenistä pääsivät kokeilemaan kilparatsastusta. Menestystä aina SM-tasolla asti 1980-luvulla saavuttivat Sari Vuotari Brantshamman Juliuksella ja Looockylla, Annukka Välimäki Djufwanäs Ameliella, Sariitta Pihlajaviita Siboneylla ja Nepalilla, Marika Salli Papillonilla ja Ofeliällä, Jaana Palonen Looockylla ja Djufwanäs Angelilla ja Sari Salovaara

Lardazilla.

Kaukisen lisäksi muitakin ulkopaikkakuntalaisia valmentajia kutsuttiin kursseja pitämään ja oman seuran Jaana Palonen on opettanut ratsastuksen alkeet ja vähän enemmänkin kokonaiselle ratsastussukupolvelle Parkanon alueella. Parkanon Ratsastustallin menestystä saavuttaneet ponit olivat seuralaisten ahkerassa käytössä kursseilla, valmennuksissa ja kilpailuissa. Tallin hyvä sijainti kaupungin keskustassa houkutteli uusia harrastajia mukaan ja seuran jäsenmäärä olikin nousujohteinen aina 90-luvulle asti.

PRS ohjaa ja kannustaa

Varsinainen huippu toiminnassa oli vuosi 1989. Vuosi oli erittäin vilkas valmennuksen osalta ja suuntaa tulevaisuuteen haettiin kilpailumatkoilla, joissa oltiin sekä osallistujina että katsojina.

Seuran jäsenmäärä oli 73, joista edelleen suurin osa oli junioreita. Seuran puheenjohtajana toimi Anu Jylhä. Seura osallistui valmennusten rahoitukseen ja innokkaimmat järjestivät itselleen yksityisvalmennusta. Kilpailulupa myönnettiin 16 ratsukolle.

Syksyllä tehtiin katsojamatka kansainväliseen Helsinki International Horse Show –tapahtumaan, josta tulikin lähes joka-vuotinen perinne seuran toimintaan. Samana vuonna alkoivat kuukausikilpailut, joista ratsukot keräsivät pisteitä ja eniten pisteitä keränneet palkittiin. Ensimmäisenä vuonna palkittiin Karoliina Kiislakari – Anisette ja Jenni Koivurinne – Myrtel.

Seuran omissa piirikunnallisissa kilpailuissa luokkavoittajien lisäksi palkittiin parhaiten menestynyt parkanolaisratsukko ja ”Best

Valmennustunnille menossa keväällä 1994. Vas. Jaana Palonen - Abdullah II, Noora Möhkö - Josika, Jenny Kivimäki - Zannichella, Marianna Mäkinen - V.V. Julio.

In Show” –ratsukko. Nämä palkinnot saivat Saara Kuivanen – Cindie ja Noora Koivurinne – Yellow.

Toimintakertomuksista löytyy useilta vuosilta seuralaisten valitsema Vuoden Jäsen –palkinnon saaja, jolle annettiin vuodeksi PRS:n kiertopalkinto kiitokseksi aktiivisesta toiminnasta. Myös Parkanon Ratsastustallin luovuttamasta kiertopalkinnosta kilpailtiin vuosittain seuran järjestämien kutsukilpailujen yhteydessä.

Seuran toiminta on ohjannut joitakin nuoria hankkimaan ammattitutkinnon ratsastuksen ja hevosharrastuksen parista ja monet ovat kurssittaneet itseään erilaisilla hevosalaan liittyvillä lyhyemmillä kursseilla, joiden kustannuksiin seura on osallistunut.

Seuran junioreilla on ollut mahdollisuus suorittaa eritasoisia ratsastuksen taitomerkkejä ja hevosmiestaitoja on opeteltu yhdessä hevoskerhoissa.

Laman jälkeen nousuun

Kaikenlaisessa yhdistystoiminnassa on nousunsa ja laskunsa. Parkanon Ratsastusseuran toiminta hiljeni jonkin verran muutamaksi vuodeksi 90-luvun puolivälissä. Toimintaa jaksoivat pitää yllä aktiivisimmat ratsastuksen ystävät eikä pitkään näkyvästi esillä ollut seura onneksi päästetty lopullisesti hajoamaan. Innokkaimmat harrastajat valmentautuivat omilla hevosillaan jatkaen kilpailemista, ja seuran hallitus onnistui kokoamaan lähtijöitä ratsastusmatkoille ja tutustumis-käynneille lähiseudun talleille. Ydinjoukko pysyi koossa eikä kiintymys hevosiin kadonnut vaan kyti pinnan alla odottaen aikaa nousta esiin entistä laajemmalla joukolla.

Ratsuhovi Yliskylään

Keväällä 1998 aloitti Parkanossa toimintansa Anne Pakarisen luotsaama Ratsuhovi. Ratsastustunnit käynnistyivät vilkkaasti, sillä parkanolaisia ratsastajia oli ollut Annen oppilaina Niinisalossa, missä hän oli aikaisemmin toiminut ratsastuksenopettajana. Pätevän ja innokkaan ohjaajan avulla päästiin taas uuteen alkuun ja seuran yhteistyö Ratsuhovin kanssa on poikkinut vanhojen toimintamuotojen rinnalle uusia ja tuoreita toimintamalleja, joista tärkeimpinä mainittakoon vammaisratsastus ja pienten koululaisten iltapäiväkerhotoiminta.

Parkanon kaupungin lakkautettua Yliskylän koulun Ratsuhovi aloitti koulun kiinteistössä ratsastuskoulutoiminnan ja entistä useammat ratsastuksesta kiinnostuneet ovat löytäneet tiensä tallille hevosten pariin. PRS:n jäsenmäärä onkin noussut nopeasti lähes sataan. Myös yksityishevoset ratsastajineen käyvät valmentautumassa Ratsuhovissa.

Parkanon Ratsastusseuran talkooväkeä alueellisissa kouluratsastuskilpailuissa keväällä -99.

*Eija Niemensivu - Alexandria af Boest Nørregaard
Niinisalon kenttäkilpailujen rataasteosuudella. Kuva: Studio Aki Suhonen*

Kilpailutoiminta on jälleen käynnistynyt vilkkaasti. Seuran järjestämät omat alueelliset kouluratsastuskilpailut pidettiin viime keväänä. Seurakilpailuja pidetään edelleen säännöllisesti ja parkanolaisratsukoita nähdään taas sekä koulu-, este- että kenttäratsastuskilpailuissa alue- ja kansallisella tasolla. Tämän kauden menestyneimpiä ratsukoita ovat olleet Eija Niemensivu – Alexandria af Boest-Nørregaard ja Jenny Kivimäki – Khalif.

Seuran toiminnassa mukana olevista on tällä hetkellä puolet aikuisratsastajia. Monet säännöllisesti tunneilla ratsastavista senioriratsastajista ovat aloittaneet harrastuksensa vasta aikuisiällä. Elinikäinen oppiminen ratsastuksen parissa tarjoaa mahdollisuuksia, joista moni on aikaisemmin uskaltanut vain uneksia. Sennuvaellukselle lähdetään ensin syksyllä naisporukassa ja myöhemmin talvella saavat saman kokea porukassaan miehet.

Ulla-Maija Aaltosen toimittamassa Kiitos Suomen hevoselle –kirjassa toteaa hevosille elämänsä omistanut Olga Stenqvist: ”Kuvitella, että olen 94-vuotias ja vanhaksi tunnen itseni vain siitä syystä, että olen ollut neljä vuotta ilman hevosta.” Monet hevosihmiset ovat elämässä tiukasti kiinni samoin ajatuksin ja moni toivoo voivansa nousta ratsaille vielä satavuotiaanakin.

Petra Kiviniemi

Äidillä ja tyttärellä yhteinen harrastus

Ratsastus on rentouttavaa yhdessäoloa

Erityisopettaja Tiina Haapaniemi ja hänen 13-vuotias tyttärensä Essi aloittivat ratsastuksen Ratsuhovin tunneilla yhdessä viime kesänä. Haapaniemillä on kotonaan hevosia, mutta he haluavat ylläpitää ja kehittää taitojaan jatkuvasti.

- On mahtavaa, että pääsimme Pakarisen Annen oppiin. Runsaassa vuodessa olen oppinut todella paljon, myös ratsastamaan muillakin hevosilla kuin vain omilla. Ratsuhovissa on hyvä tallihenki, ja Anne on kärsivällinen sekä palkitseva opettaja. Hän käy myös meillä kotona kerran viikossa antamassa yksityistunnin omilla hevosillamme, Essi kertoo.

Hevoshulluuden juuret lapsuudessa

Haapaniemien hevoskärpäsen purema on perua vanhemmalta ajalta. Tiina-äiti ajoittaa innostuksensa alkulähteen lapsuuteensa, jolloin hän vietti aikaa enon maatilalla Lappeenrannassa.

- Enolla oli pari työhevosta, joiden kanssa mm. ajettiin heinäpellolla. Ratsastus oli satunnaista, mutta eläinten kanssa touhutessa oppi hyödyllisiä hevosmiestaitoja, Tiina sanoo ja jatkaa: - Meillä on lypsykarjatila Vahojärvellä ja 90-luvun alussa ystäväni hevonen Zoddie tuli meille hoitoon. Siitä vanha innostus taas lähti.

Essi-tyttarelle Zoddie oli ensimmäinen kontakti hevosmaailmaan: - 8-9-vuotiaana menin Parkanon Ratsastustallille alkeiskurssille, ja liityimme molemmat Parkanon Ratsastusseuraan.

Myös Tiina ratsasti Parkanon Ratsastustallilla vuoden verran. Taitojen kasvaessa oman hevosen hankkiminen alkoi tulla ajankohtaiseksi. Haapaniemillä oli myös vuosien saatossa ollut hoitohevosia, joista luopuminen oli aina vaikeaa.

- Niin meille sitten tuli ensimmäinen oma, amerikkalainen lämminveritamma Corbina. "Miina" oli jo tullessaan iäkäs, mutta osasi joitakin perusjuttuja ratsun töistä.

Kevättä odotetaan jännityksellä

- Viime syksynä löysimme Ypäjältä pitkällisen etsinnän jälkeen suomenhevostamma Hilikin. Vaikka se olikin melko raakile, ostopäätös syntyi heti. Nyt tämä 11-vuotias tamma on kantavana estemestari Pellervosta. Odotamme suurella jännityksellä ensimmäistä omaa varsaa syntyväksi keväällä, Tiina Haapaniemi iloitsee. Varsan tulevaisuutta ei tarvitse edes miettiä; Haapaniemille on selviö, että varsa jää syntymäkotiinsa.

Viime juhannuksen tienoilla laumaan löysi tiensä myös ulkomaantuonti, nelivuotias eestinevosruuna Elkker. - Elkker on ihana, mutta ilkikurinen luonne. Se pyörittelee laitumella olevia tynnyreitä ja antaa toisinaan muille kyytiä,

Tiina ja Essi omien hevostensa Hilikin ja Elkkerin kanssa syksyisellä laitumella.

Tiina hymyilee.

Äiti ja tytär ovat kokeilleet vähän kilpailemistakin ratsastusseuran puitteissa, ja vaikkei suuria voittoja ole vielä herunutkaan, kumpikin aikoo kisata myös jatkossa luottavaisin mielin. Tiina kertoo löytäneensä ravikilpailut ja yllättyneensä positiivisesti niiden luonteesta ja hevosten komeudesta. - Myös matkaratsastus haasteena kiinnostaa. Kouluratsastuksessa olisi mukava ruveta kilpailemaan, esteitä kokeillut Tiina miettii.

Ratsastus hoitaa kehoa ja mieltä

- Olen ollut mukana Parkanon Naisvoimistelijoissa useita vuosia ja harrastan liikuntaa aktiivisesti. Minulla oli kerran sykemittari mukana ratsastaessani ja ravissa pulssi oli 140, laukassa peräti 180. Vauhdin tuottamalla jännityksellä on varmasti hieman osuutta noihin lukuihin, mutta joka tapauksessa ratsastus on mitä mainiota kuntoiluliikuntaa. Se kehittää staattista lihaskuntoa ja tuo voimaa isoihin lihasryhmiin. Tasapainoaistikin kehittyy hevosen selässä. Naisvoimistelupohjani on varmasti auttanut ja uskon, että voimistelu ja ratsastus tukevat ja täydentävät sopivasti toinen toistaan, Tiina kiteyttää. - Psykkisesti ratsastus rentouttaa ja tuo mielen tasapainoa kiireisenkin päivän keskelle, erityisopettajana toimiva Tiina tietää. Äitinä hän kokee tärkeäksi kontaktin tyttäreen yhteisen harrastuksen kautta. - Ratsastuksen kautta olen saanut Essin kanssa yhteistä aikaa, mikä on todella arvokasta. Suhteemme pysyy hyvänä.

Essi harkitsee hevoslukiota

13-vuotiaalla Essillä on vielä aikaa harkita, mitä tehdä peruskoulun jälkeen. - Olen ajatellut Ruovedellä sijaitsevaa hevospainotteista lukiota, hän tuumii. Hevosten lisäksi Essi kiinnostaa öljyvärimaalaus, jota hän on harrastanut pari vuotta.

Tiina Haapaniemi kertoo huomanneensa unelmiensa käyneen todeksi. - Pikkutyttönä haaveilin, että minulla olisi maatalo, hevonen ja oma koira. Tässä taannoin eräänä päivänä havahduin: nythän minulla on kaikki se, mistä joskus haaveilin.

Tauno Perälä

Parkanon metsäkerhon toiminnasta

Parkanon metsäkerhon toiminnan voidaan katsoa lähteneen alkuun tapahtumasta, jonka järjestivät Parkanon seudun metsäteknikot Paavo Korpelan ravintola Seurahuoneella. Laurin päivänä 10. elokuuta 1946. Vieraita oli Porin, Noormarkun ja Kankaanpään seuduilta. Tilaisuuteen olivat Martta Hartto ja Lauri Jyrinki laatineet kronikan, jossa on yhteensä 36 säkeistöä. Tässä niistä kaksi ensimmäistä, kolmaskymmenesneljäs ja viimeinen.

- Lauri: Mikäs kumman sakki on saapunutkaan tänne Korpelan Paavon majaan. Paljon tuttuja naamoja joukossa nään, mut moni jää arvailun varaan.*
- Martta: Kait kuullut sen oomme ja tiedämmekin tämä porukka on metsämiesten ja naisten. Satakunnan Lapista kokoontuneet ja miehiä rantamaitten. Ja kaikki tiedämme ilman muuta nyt on kymmenes päivä elokuuta, tämä merkkipäivä suuri on Laurien oma juuri. Sen kunnian nyt Laurille suomme me Laurin päiviä täällä juomme.*
- Lauri: Ilta kulukoon rattoisasti muistaissa vanhaa, tehdessä uutta. Jos ootte utoja toisillenne niin tehkää tuttavuutta.*

Parkanon metsäkerholaisia retkellä Pitkäjärven kämpällä 60-70 -lukujen vaihteessa.

Varsinainen kerhon perustava kokous pidettiin 7 vuotta myöhemmin 11.3.1953, siitä muutamia pöytäkirjaotteita:

- 3§ *Päätettiin perustaa Parkanon alueelle metsäkerho jonka toiminta-alueeksi sovittiin Parkano, Länsi-Aure, Kihniö ja Karvia.*
- 6§ *Ohjelman toteuttamiseksi kerho kokoontuu joka kuukauden toinen keskiviikko vuoron perään kunkin jäsenen kotona tai kesäaikaan muuallakin.*
- 8§ *Toistaiseksi on ohjelma kerhoilloissa vapaaehtoinen.*
- 12§ *Kahviveroa päätettiin periä 50 mk illassa aikuisilta osanottajilta. Pienimmät perheen jäsenet ovat vapaita tästä verosta.*

Metsäkerhon naisryhmää Tuomisaarella vuonna 1967. Vas. E. Salonen, P. Perälä, A. Tuomisaari, K. Alarotu, H. Mäkitalo ja K. Poikkeus.

Lampi on maiseman silmä

Parkanon metsäkerhon pyrkimykset ja tavoitteet määriteltiin jo perustavan kokouksen pöytäkirjan ensimmäisessä pykälässä. Ammattitiedon ja -taidon lisäämistä metsäammattilaisten keskuudessa pidettiin hyvin tärkeänä ja se onnistui parhaiten kokoontumalla keskustelutilaisuuksiin, retkiin ja kilpailuihin.

Metsämiesperheiden tutuiksi tuleminen ja yhteenkuuluvuuden tunteen lisääminen oli myös tavoitteena. Vaikeuksiin joutuneita metsämiehiä ja heidän perheitään autettiin. Puoluepolitiikasta ei koskaan keskusteltu.

Myöhemmin puhuttiin myös metsäluontoon liittyvistä asioista. Muutamille kerhon jäsenistä metsäluonnon moni-ilmeikkyyden säilyttäminen oli tavoittelemisen arvoista. Eräässä tilaisuudessa kerhon perustajajäsen Lauri Jyrinki totesi, että ”pieni lampi metsän keskellä on kuin maiseman silmä jota ei saa vaurioittaa”.

Metsämiesten tapaamisia on siis ollut jo ennen em. kerhon perustamista. Ne ovat olleet useimmiten koko Satakunnan alueen metsämiesten järjestämiä kuten edellä Laurin päivän tilaisuudesta ilmenee. Parkanoon perustettu metsäkerho on Satakunnan ensimmäisiä.

Kerhon toiminta alkuaikoina oli enimmäkseen tapaamisia kerran kuussa kunkin jäsenen luona iltakahvitilaisuudessa. Useimmiten miehet olivat omana ryhmänä ja naiset omanaan. Ryhmittely johtui ehkä siitä, että naiset eivät jaksaneet kuunnella miesten puheita työasioista.

Naisillakin on tietenkin omat tärkeät keskustelun aiheensa. Vuonna 1956 ruvettiin suunnittelemaan retkeilyjä Poriin eri tuotantolaitoksiin. Samana vuonna kerho järjesti metsätaitokilpailut johon osallistuivat metsätekniikat ja metsätyönjohtajat.

Kalajuhla

Kerhon ensimmäinen syysjuhla, Kalajuhla, pidettiin 17.8.1957 Erämajalla. Tähän ensimmäiseen kalajuhlaan pyydystettiin kalat kotoisista järvistä ja savustuksen suoritti Matti Tuomisaari apunaan yksi kerhon jäsen. Kalajuhlasta tuli jokavuotinen perinne. Myöhemmin kalat, siiat, haettiin Porin torilta ja savustuksen hoiti mestarillisesti aina M. Tuomisaari.

Kerhon 20-vuotisjuhla pidettiin ravintola Paroonissa vuonna 1973. Mukana olivat vielä lähes kaikki perustajajäsenet ja suuri joukko kutsuvieraita.

Vuonna 1983 vietettiin kerhon 30-vuotisjuhlaa Itä-Satakunnan ammattikoulun tiloissa. M. Tuomisaari toivotti joukon tervetulleeksi, M. Mäkitalo esitti kerhon historiikin, ”Parkanon Parooni” Arvi A. Koivisto muisteli menneitä, Koivistojen kvartetti lauloi kansanlauluja sekä lopuksi tietysti tanssittiin Haapamäen pelimannien tahdissa.

Kerhon viimeinen kahvi-ilta pidettiin A. ja M. Tuomelan luona Kihniöllä 17.3.1993. Perustamiskokouksesta oli siis kulunut 40 vuotta ja kuusi päivää. Viimeiseen kerhoiltaan osallistui 8 jäsentä, heidän joukossaan ainoana perustajajäsenenä M. Tuomisaari. Viimeiset tilit on tehnyt O. Routimo vuodelta 1992. Tämänkin jälkeen ovat kerholaiset osallistuneet jäsentensä merkkipäiville ja myös hautajaisiin.

*Kerhon miesväkeä Tuomisaarella vuonna 1967.
Vas. S. Salonen, M. Mäkitalo, A. Poikkeus, M. Tuomisaari,
A. Poussa, M. Alarotu ja T. Perälä.*

Kotiseutuarkisto kertoo

Tammikuun 24. päivänä 1999 pidettiin allekirjoittaneen luona Parkanon metsäkerhon loppukokous, jossa päätettiin kerhon lopettamisesta sekä pöytä- ja tilikirjojen, valokuvien ym. aineiston tallettamisesta Kotiseutuarkistoon Parkanon kaupungintalolla. Arkisto on siellä nähtävänä syyskuusta 1999 lähtien.

Aikaa on kulunut perustamiskokouksesta loppukokoukseen lähes 46 vuotta. Uusi sukupolvi on tullut hoitamaan metsällisiä tehtäviä Parkanossa ja muuallakin. Nuorilla miehillä ja naisilla ei ole enää aikaa ja kiinnostusta tällaisen kerhotoiminnan jatkamiseen.

Vuodesta 1959 mukana olleena katsoisin, että perustavan kokouksen kerholle asettamat tavoitteet on saavutettu. Tästä kunnia kaikille kerhon toiminnassa mukana olleille. Erityisesti on muistettava jo edesmenneen Matti Tuomisaaren työpanosta kerhon toiminnassa. Vielä hyvin iäkkäänäkin hän oli valmis olemaan mukana ja auttamaan erilaisissa tehtävissä. Valokuvaus oli Tuomisaaren harrastuksena pitkään, hänen ottamiaan valokuvia kerholaisista kerhon eri tilaisuuksissa on runsaasti arkiston mukana.

Kerhon loppukokouksessa päätimme lopettaa varsinaisen kerhon, mutta kuitenkin päätimme pitää yhteyttä silloin tällöin kokoontumalla toistemme luona keskustelemaan päivän tapahtumista ja ennenkaikkea muistelemaan entisiä aikoja, jolloin jokainen vielä antoi oman panoksensa työelämässä. Nuoruuden aikoja muistellaan aina haikeudella, koska näitä aikoja ei voi saada takaisin. Ihmisen muisti on yleensä sellainen, että hyvät asiat jäävät paremmin mieleen kuin ikävät tapahtumat.

Toivon, että palaamme vielä muistoinemme toistemme luo.

T. Perälä

Metsäperinnettäkin tallennetaan

Metsähistorian Seura on aloittanut kesällä perinnetiedon tallennushankkeen *Metsäammatit metsätalouden murroksessa: Metsäperinteen tallennushanke 1999 – 2000*. Hankkeessa kerätään haastattelututkimuksella tietoa metsäalan ammattilaisten kokemuksista metsätalouden muutoksessa. Haastateltavina ovat niin metsurit ja metsäkoneenkuljettajat kuin työnjohtajat, toimihenkilöt ja metsänhoitajat.

Tutkimuksessa keskitytään metsäalan ammattilaisten kokemuksiin alalla 1950 – 90 –lukujen muutosten aikana. Mitä esimerkiksi tapahtui jätkälle, kun hevonen ja pokasaha vaihtuivat metsäkoneeksi? Miten metsätyön koneellistuminen tai luonnonsuojeluvaatimukset vaikuttivat metsätyöstä elantonsa saaneiden elämäntilanteeseen, työhön ja työn arvostukseen?

Hankkeen tutkimusjohtajana on dosentti **Hanna Snellman** Helsingin yliopistosta (puh. 09 – 1912 2622) ja tutkijoina **Katri Kaunisto** Metsähistorian Seurasta (puh. 050 5829 812) ja **Leena Paaskoski** Lustosta (puh. 015 – 3451 017). Tutkimus toteutetaan Helsingin yliopiston Kulttuurien tutkimuksen laitoksen ja Metsämuseo Luston yhteistyönä, ja sen rahoittaa Metsämiesten säätiö.

Hiidenkivi 4/99

Aino Rimppi

EljaKe – mikä se on?

Joskus kuulee, miten vanhemmat parkanolaiset puhuvat jostain eljakkeesta. Suurin osa Parkanon nykyisistä asukkaista tuskin tietää mitään sanasta saati sitten sen alkuperästä. EljaKe on arvoitus, mutta taisi olemassa ollessaankin olla monelle arvoitus, sillä se kuului puolustusvoimille ja toimi pääesikunnan eläinlääkintätoimiston alaisena varikkona Parkanon Kissakivellä.

Kantosatuloilla kuljetettiin aseita, ammuksia ym. materiaalia tietömien taipaleiden taakse joukoille.

EljaKe on lyhennys Eläinlääkintä- ja Kengitysvarikosta, jonka puolustusvoimat perusti Parkanoon luultavasti sota-aikana. Nimensä mukaan EljaKeella oli eläinlääkintäalan instrumentti- ja sidosainemateriaalia sekä hevoskengitys- ja hoitomateriaalia.

Sodan jälkeen varikko siirtyi Inhaan, mutta vuonna 1949 jälleen Parkanoon. Myöhemmin varikolle siirrettiin satula- ja valjasmateriaalia ja nimi muutettiin eläinlääkintävarikoksi, lyhennettynä EIV. EIV ei kuitenkaan iskostunut parkanolaisten mieliin kuten edeltäjänsä, niinpä EljaKe jäi kummittelemaan eljakkeena ja kummittelee yhä.

Hevonen oli tärkeä maanpuolustuksessa

Vielä sota-aikana hevoset olivat arvossa arvaamattomassa. Eläimiä tarvittiin tosi toimiin rintamalle ja muihin puolustusvoimain tehtäviin. Pelkät hevoset ovat kuitenkin hyödyttömiä ilman niiden ympärille kiertävää "bisnestä", sanottaisiin nykyisin. Ennen puhuttiin ehkä tarvikkeista tai materiaalista, joita tarvittiin, jotta hevosilla voitaisiin teettää töitä.

Ilman valjaita hevonen on melko lailla käyttökelvoton. Vasta länget, kuolaimet, päitset, satulat ja ohjakset sekä tietenkin kengät tuovat sille oikean käyttöarvon. Näitä välineitä myös pitää myös aina voida hankkia jostain. Puolustusvoimat hankkivat omat hevosmateriaalinsa EljaKeesta, Kissakiveltä.

EljaKe työllisti parkanolaisia

Parkano on vuodesta 1938 sijainnut hyvien liikenneyhteyksien päässä Pori-Haapamäki rautatien varrella. Toisaalta sijainti oli

turvallisesti korvessa, vaikka suhteellisen lähellä, Suomen etelästä. Muualta Suomesta tilattu tavara oli nopeaa ja käytännöllistä toimittaa perille junassa, olihan VR valtion kuljetuslaitos.

Parkanossa oli myös paljon valtion maita, joten varsin perusteltu päätös oli perustaa materiaalivarasto juuri Parkanoon. EljaKe oli tuollainen materiaalivarasto.

Varikon päällikkönä toimi Parkanossa aivan aluksi eläinlääkäri, mutta myöhemmin upseeri. Henkilökuntaan kuului myös yksi aliupseeri. Siviilihenkilökuntaan kuului varastonhoitajia, varastomies ja talonmies. Toimistossa oli kirjanpitäjä ja toimistopulainen. Materiaalin seuranta keskittyi pääesikuntaan.

Varikon yhteydessä toimi valjaskorjaamo, jossa korjattiin ja huollettiin joukko-osastoilta palautettu materiaali. Korjaamossa työskenteli satulaseppä, valjaskorjaaja ja yksi nainen ompeluyhteisössä.

Varikolle komennettiin aina kaksi varusmiestä Niinisalosta, jotka hoitivat puhelinkeskuksen sekä lähetin tehtävät. Alueel-

Lopun enteitä.

la vartioi kaksi saksanpaimenkoiraa, jotka haukkuivat asiattomat loitolle. Käytössä oli myös kaksi hevosta ja kuorma-auto.

Joukko-osastot tekivät materiaalilaukset pääesikunnan kautta ja sieltä myös varikko sai määräykset lähetyksen toimittamiseen. Hevosella ja autolla materiaali kuskattiin sitten Parkanon asemalle, Porin ja Haapamäen välillä kulkevaan junaan. Välillä puolustusvoimille soveltumaton materiaalia huutokaupattiin. Huu-

Varikon suuri huutokauppa 28.5.1986. Mahtoiko kukaan tarvita näitä länkiä?

toikaupat olivat hyvin suosittuja, varsinkin haluttiin ostaa satuloita.

Rapistunut rakennus muistuttaa menneisyydestä

Vähitellen hevosten määrä puolustusvoimien käytössä väheni. Vuonna 1960 heinäkuun 1. päivänä EIV muutti Kissakiveltä Niinisaloon. Mukaan lähti puolet henkilökunnasta. Jossain vaiheessa varikko yhdistettiin Niinisalossa eläinlääkintäkouluun, ja viimein vuonna 1993 hevoset myytiin huutokaupassa, joten niiden hoitoon tarvittava materiaalivarastokin lopetettiin.

Porin vanhan tien varrella, Parkanon Kissakiven varikkoalueella oli myös kaksikerroksinen puutalo, jossa asui neljä perhettä. Puutaloa ei enää ole, mutta siellä seisoo yhä kuin muistomerkkinä harmaa, matala sementti-tiilinen rakennus, entinen EljaKe, yksinäisenä ja rapistuneena. Ohikulkija tuskin kiinnittää taloon lainkaan huomiota, saati osaa arvailla sen alkuperää.

Tuo rapistunut rakennus oli aikanaan puolustusvoimille hyvin tärkeä, koska se oli Suomen ainoa eläinlääkintävarikko. Oikeutettua lienee sanoa, että Kissakiven rakennus on palvellut maatamme.

Kuvat: Aino Rimppi ja Niinisalon varuskunta

Etsin vanhoja valokuvia

Olen tekemässä **Parkano-aiheista valokuvakirjaa** ja mukaan on tarkoitus ottaa myös vanhoja valokuvia. Etsin toista maailmansotaa edeltävältä ajalta kuvia mm. seuraavista aihepiireistä: ulkokuvat taloista, torpista, julkisista rakennuksista jne. Toivottuja ovat myös kuvat, joissa näky entisaikojen asuntojen sisustusta, maatalouden työkuvat, kauppa, liikenne, käsityöläiset, metsä- ja uittotyöt, sahat, myllyt, yhdistystoiminta, poikkeusajat (1917 – 1918 ja 1939 – 1940), paikkakunnan "julkikkiset". Myös 1960-luvulta kaipaaisin kuvia samoista aihepiireistä ja uudesta yritystoiminnasta.

Luettelo ei ole täydellinen, joten tarjotkaa kaikenlaista. Kuvat palautetaan. Soittaa voit numeroon **040-553 1119**, jolloin voimme sopia jatkosta.

Timo Yliaho

Raimo Virta

KALAVALE

Olin täs ny menos tonne järvelle, ku toi Jorma pisätti mun ja pyysi poikkeen kahveelle. Sano, että sais kuulla vähä kuinka tota kalampuolta on tullu. Kai seki tykkäis ku sais soppakalat.

Kerkiäähän sitä ny kahveelle, ku ei toltä järveltäkään mitään saa. Ne on nyt noi järveki niin tyhjiä kalasta, samote ku mettäkki linnuista. Tämmöstä vanhaa mettä ja kalamiästä se niin risoo.

Se oli muutenki huano kalavuasi. Mateenkutunki meni jäänalla. Ei maar silti, kyllä siä viä suuriaki kaloja kasvaa ja on.

Se toi mun mettä ja kalakaverini, se Kalahukorven Ville, joka ny jäi eläkkeelle, ettei se enää jaksa ku mettästä ja kalastaa ja teherä semmosta kevyttä, niinku hirvenruhojen vetämistä tienvarteen, ja talavella tota näälän peräs hiihtoo, semmosen parikolomekymmentä kilometriä päiväs, umpihankee.

Niin piti sanoo niistä isoista kaloista.

Niin, se Kalahukorven Ville tuli pilikille siihen Poikkeuslammille viimmetalavena. Näin sen siitä taukotuvan ikkunasta.

Enhän minä sitä palioo keriiinny seuraan, ku nykyäkana on niin kauhee kiiru ja tressi tua työpäikällä, mutta kuus ahaventa se näky saavan sinä aikana, ku minä sitä kerkisin vilikaseen. Parina tuntina.

Sitte se jysähti kiinni. Kala, oikein isolla kiriaimella. Minä näin sen heti, että se on iso, ku se Ville putos siitä pakkinsa päältä, turvallensa jäähän. Kyllä se siitä ylös pääsi, ei sem pualeen. Nahka vaan oli pois ottasta ja nenästä tuli verta, niin maan perusteellisesti, ku vaan palettuneesta koniakkinenästä voi tulla.

Näinhän minä sen, että sillä oli hätä käles. Siima leikkas sormia ja karvalakki hyppi silimille aina ku kala nykäsi.

Se oli tämä Ville tullu mopolla pilikille. Kuinka sitä ny käylen? Eläkkeellä oleva miäs.

Se oli iso kala. Ville näki sen heti, ettei se maharu kairanreiästä. Sillon toi kaira vaan kuustuumanen.

Pian se hoksas sitoo sen siiman mopon sarveen ja lähti juoksemaan rantaan ja Kaisan liiterille hakeen kirstestä, että saa avantoa isonnettua.

Kattelin sitä mopoo, ku se pyäri siinä seisontatukensa varassa ja kallisteli uhkaavasti. Mutta sieltä se näkyi juoksevan jo Villekin.

Löi se siinä avantoo suuremmaksi ahaneesti. Oikein olan takaa.

Silloin se kala peläästy sitä pauketta ja nykäisi ja mopo kaatu ja siima veti moponsarven suoraan avantoon. Kirves tuli vauhdilla alas ja moponsarvi poikki. Sinne meni sarvi avantoon kalan peräs.

Vahvempia hikiä pyyhittyään ja nostettuaan karvalakkinsa jäältä alkoi Ville nostaan mopoonta pystyyn ja työntään kauemmaksi avannosta. Eihän se mihinkää liikkunu. Käsijarrut oli tiukasti kiinni. Kala kisko jarruvaijerista. Viälä kerran heilahti kirves ja jarruvaieri poikki.

En sitte keriiinny siinä tyäni lomas enemppää kätteleen, ku täyty lähtee syämään.

Antti Ylistalo

Kolopalloa Pohjois-Satakunnassa yli 45 vuotta

Ikaalisten vapaa-aikakeskus Oy aloitti golfkentän rakentamisen Poltinkosken maisemiin ja harjoituskentän Ikaalisten kylpylän viereen vuonna 1988. Ikaalisten Golf-seura perustettiin vuotta myöhemmin. Nykyisin Golf-seuraa johtaa parkanolainen Pertti Kohtala.

Kenttä ja seura eivät kuitenkaan ole ensimmäisiä golf-hankkeita Pohjois-Satakunnassa; ensimmäinen löytyy Jämilä. Ikaalislainen Pohjois-Satakunta -lehti uutisoi seuraavasti:

Vuonna 1952:

Jämin Golf-killta perustettu.

Keskiviikkona 30.4. oli Jämin ilmailukoululle kokoontunut joukko golf-urheilun ystäviä perustamaan golf-kerhoa. Kokouksen puheenjohtajana toimi eversti J. Edgren ja sihteerinä johtaja E. Pakarinen. Aluksi toiminnanjohtaja Onni Honkasalo selosti golf-urheilua ja erityisesti Jämin edellytyksiä tämän urheilunalan harjoittamispaikkana. Kokous päätti yksimielisesti perustaa Jämin Golf-killan vaalimaan ja edistämään tämän urheilumuodon harjoittamista Jämin ilmailukoululla. Golf-killan johtokuntaan valittiin johtaja E. Pakarinen, kunnanlääkäri P. Raula, kauppias Viljo Ruoko ja apteekkari Aatos Martikainen

Jämijärveltä, konsuli J. Åström Hämeenkyröstä, konttoripäällikkö E. Frölander-Ulf Noormarkusta, eversti J. Edgren ja majuri M. Metsola Niinisalosta, toiminnanjohtaja Onni Honkasalo Porista, kartanonomistaja E. E. Grönlund Kokemäeltä, tri Heikki Parvinen Kankaanpäästä ja varatuomari Veikko Vainio Tampereelta. Tilintarkastajiksi valittiin johtajat O. Lehmus-oka ja P. Alarotu sekä heidän vara-miehikseen pankinjohtaja Mauno Mattila-Oukari ja kaupunginreviisori J. L. Tuuras. Liittymis-maksuksi vahvistettiin 500 mk ja jäsenmaksuksi 250 mk. Päätettiin hankkia pelivälineitä, joita jäsenet saavat käyttää maksutta ja muut halukkaat pienestä maksusta.

Johtokunnan kokouksessa valittiin Golf-killan puheenjohtajaksi kartanonomistaja E. E. Grönlund, varapuheenjohtajaksi eversti J. Edgren, sihteeriksi johtaja E. Pakarinen, rahastonhoitajaksi kauppias V. Ruoko ja kiltamestariksi tri P. Raula.

Ja heti seuraavalla viikolla:

Vapunviettoa Jämillä.

Ilmailukoulun aloitteesta oli Jämille järjestetty tilaisuus viettää vappua koulun suojissa. Tarkoituksena oli olla ulkona, mutta koleaan sään takia oli pakko viedä ohjelma lävitse sisällä. Niinisalon varuskunnan soitto-kunnan esitettyä muutamia musiikkikappaleita saatiin kuulla Jämijärven Mieskuoron esityksiä kantt. L. Jämsän johdolla.

Tämän jälkeen varsinkin miespuolinen osa yleisöstä siirtyi ulos, jossa joht. E. Pakarinen antoi oppitunnin golfin pelaamisesta. Tämä peli, jota harrastetaan ulkomailla eniten kuin mitään muuta urheilua, on Suomessa vielä melko tuntematon. Kun nyt Jämille on valmistettu golf-rata, on syytä toivoa, että peli Satakunnassa alkaa saada jalansijaa, sillä se sopii sekä nuorille että vanhoille, niin "ylhäisille" kuin "alhaisillekin". Niinpä muutama vuosi sitten golfin maailmanmestaruuskilpailujen loppuotteluun olivat selviytyneet amerikkalainen monimiljoonikko ja englantilainen kaivostyömies tullen heistä pelin kestäessä mitä parhaimmat ystävät.

Pelin säännöt ovat hyvin yksinkertaiset: Golf-mailoilla lyödään pientä kumimassaista palloa pesältä toiselle. Kullakin pesällä on pieni kuoppa, jonne pallo on saatava. Pesä on kaikkiaan 18 (Jämillä tosin vasta valmiina 9). Joka vähimmällä lyöntimäärällä on päässyt perille, on voittaja.

Tähän tapaan selosti peliä joht. Pakarinen, jonka jälkeen saatiin tutustua itse pelaamiseen. Tuotapikaa oli peli täydessä käynnissä usean joukkueen voimalla, ja kaikki peliin osaaottaneet myönsivät, että mukavaa oli. Nykyinen rata on vasta 2 km:n pituinen, mutta tarkoitus on se lisätä 5 km:n mittaiseksi, jolloin se täyttää kansainväliset mitat. Erittäin terveellistä ja hauskaa urheilua varsinkin sellaisille, joiden "outokumpu" alkaa osoittaa kasvamisen merkkejä.

Niille, jotka tällä kertaa eivät olleet kiinnostuneet golfista, oli järjestetty tilaisuus karkeloon varuskunnan soitto-kunnan huolehtiessa musiikista.

Sima ja tippaleivät sekä ilma- ja pilot-pallot olivat merkinä siitä, että vietettiin vappua. Kirjavat vappuhuiskut lasten käsissä olivat omiaan vielä lisäämään vapputunnelmaa.

Ja vielä 1952:

Vilkas golfsunnuntai Jämillä.

Jämillä pelattiin viime sunnuntaina useampia kymmeniä golfpelejä 9 kuopan radalla. Vaikka rata onkin vielä keskeneräinen, saavutettiin päivän kuluessa muutamia hyviäkin tuloksia. Parhaat 9 kuopan lyöntikilpailutulokset Jämin radalla tähän mennessä ovat seuraavat: 1) Onni Honkasalo 45 pist., 2) T. O. Stenberg 45 pist., 3) Erkki Lehto 48 pist., 4) Tapio Järvi 51 pist., 5) Tapio Ojanperä 53 pist., 6) J. L. Tuuras 62 pist., 7) Veikko Luoma 62 p., 8) Pentti Alarotu 63, 10) Veikko Manninen 63 pistettä. Naisten parhaat tulokset: 1) Marjatta Lehto 62, 2) Anni Luoma 83, 3) Anna-Liisa Heino 88, 4) Elli Pitkäkoski 113, 5) Hilka Pakarinen 134 pistettä. Kartanonomistaja E. Grönlundin lahjoittamasta kiertopalkinnosta, jossa huomioidaan kevään kolme parasta tulosta, johtaa Onni Honkasalo 165 pisteellä, toisena Veikko Luoma 193 pist. ja kolmantena Pentti Alarotu 195 pist.

*Golfkenttä oli vaatimaton, 2. greeni 1997.
Pertti Huhtaniemi puttaa.*

Oululainen Pentti Kaukonen kertoo 1985 ilmestyneessä purjelentoa käsittelevässä kirjassaan "Irti!" sivulla 288: "Yhtäkkiä kahvitauolta vähän huonomman sään vallitessa Penni (Suomen Ilmailuliiton puheenjohtaja Onni "Penni" Pesola) 1955 patisti kaikki golfia pelaamaan (Jämillä oli 18-reikäinen rata). Siellä palloa hakiessa oli kätevä vaihtaa muutama sana purjelennon kehittelystä. (Soinin Jussi löi varsinaisen champion-lyönnin. Pallo meni 200 metrin välillä yhdellä lyönnillä kuoppaan.)"

Jämin hyvin tunteva Pentti Huhtaniemi, 70, kertoi lokakuulla 1997, että hän aloitti Jämi-harrastuksensa 1940 osallistuessaan lennokinrakennuskurssille. Hänen leikekirjastaan löytyi Aamulehden (26.8.1989) monipalstainen juttu Jämin kehittämissuunnitelmista. Seppo Heiskarin mukaan Jämillä oli tuolloin suunnitelma täysimittaisesta radasta. Rataennätys oli Jämijärveläisen Hannu Narvin nimissä. Suunnitelmat eivät Jämillä ole toteutuneet, mutta nuo 9 ensimmäistä reikää vuodelta 1952 ovat juuri ja juuri hyvän oppaan seurassa löydettävissä.

- Terminologia on kehittynyt, mutta pelin idea on edelleen sama. Säännöt vahvistetaan kansainvälisesti: golfin pyhättö sijaitsee St. Andrewsissa Skotlannissa, kertoo Pertti Kohtala. - Ehkä nykyään myös korostamme enemmän golfin merkitystä terveellisenä ja rauhallisena liikuntamuotona, vaikka toki perimiehin kilpailunhalu pysyy myös lajissa mukana. Kierron aikana kävellään 4-5 km; aikaa kuluu 2-3 tuntia.

Anna-Liisa Periaho Jouluista iloa

*Joulu on vanha jo iältään
silti lapsen mieleltään.
Pyytää mukaan laulamaan
leikkejä lyömään ja nauramaan.
Siispä sykkivin rinnoin riemuitaan
syödään rusinapullaa ja tanssitaan.
Unohdetaan hetkiseksi arki ja työ
onhan nyt joulu- ja juhlayö.
Helkkyen jouluiset tiu'ut lyö
kirkkaana loistavi tähtien vyö.*

Petra Kiviniemi: ylioppilasaine, Pirkanmaan aikuislukio

Mitä kaunokirjallisuuden lukeminen minulle merkitsee

Kokoan keittiössä itselleni jättiläismäistä voileipää. Jääkaapissa viruu puolikas suklaalevy, jota olen pantannut tätä nimenomaista iltaa varten. Ihanaa! Koko ilta aivan kahdestaan...minä ja Stephen Kingin uutuusromaani "Kalpea aavistus". Aloitin teoksen lukemisen eilen ja valvoin sen kanssa myöhään yöhön – kello läheni kolmea, kun suljin kannet ja kävin nukkumaan. Tällainen minä olen: kun saan käsiini herkkullista tekstiä, en malta millään päästää irti.

Lukuvalinnoissani olen huomannut kirjan kompensoivan usein tunnetilaani. Toisinaan vallitsevaa mielialaa haluaa vahvistaa, joskus taas kääntää sen aivan pääläelleen. Hyvällä tuulella ollessani tartun kotimaiseen huumoriin; yöpöydälleni ilmestyvät Arto Paasilinnan ja Veikko Huovisen elämäniloiset pikku veijaritarinat. Paasilinna iloittelee juonella, Huovinen kielellä – molemmista saa hersyvät naurut.

Kun elämäni ilmestyy ongelmia, saavat veijaritarinat mennä. Etenkin rahahuolet kirvoittavat minussa halun lukea realistisia kansankuvauksia, kuten Joel Lehtosen tai Ilmari Kiannon tuotantoa. Kurjista oloista lukeminen saa omat vaikeuteni tuntumaan pieniltä, ja kirja toimii yksinkertaisena lohduttajana: "Vaikka sinulla nyt meneekin vähän heikosti, niin huomaatko: et ole yksin. Maailmassa on aina olemassa kohtalotovereita, vaikkakin kuvitteellisia."

Tylsyyteen ja sielun puutumiseen parasta lääkettä minulle ovat aina olleet Stephen Kingin teokset. Kingin notkea kielenkäyttö hämmästyttää, ja hurjat juonenkäänteet imaisevat lukijan harmaasta todellisuudesta kohti uusia ulottuvuuksia. "Kauhun mestariksi" kruunattu King hallitsee teoksissaan myös absurdin huumorin, joka sitoo tarinan viihdyttäväksi paketiksi.

Kaunokirjallisuus toimii joskus katalyyttinä päätöksenteossa. Ystävättäreni otti avioeron luettuaan Anna-Leena Härkösen "Avoimien ovien päivän". On vaikeaa arvioida, kuinka paljon lukemani kirjallisuus on vaikuttanut omiin ratkaisuihini, mutta uskon sen vaikuttavan merkittävästi vuosien varrella. Romaanin henkilöihin samaistutaan, he alkavat elää, heidän neuvojaan kuunnellaan...

Hyvän kirjallisuuden lukeminen kehittää omaa kirjoitustaitoa ja kielellisiä kykyjä. Sillä on myös yleissivistävä vaikutus. Uskon, että vaikka ihminen ei lukisi elämässään mitään muuta kuin proosaa ja lyriikkaa, hän tietäisi silti hyvin paljon maailman menosta. Korkeatasoinen teos avaa uusia näkemyksiä, laittaa lukijan pohtimaan ja herättää ajatuksia.

Minulle kirja on uskollinen ystävä. Se saa unohtamaan yksinäisyyden – se rentouttaa ja viihdyttää ajasta tai paikasta huolimatta. Kirja auttaa ymmärtämään elämän moni-ilmeisyyttä ja antaa uskoa unelmiin. Se lainaa sielulle siivet, joilla pyrkii

Tanja Kallioharju

Lapsuus lasin varjossa

Tummat silmät katsovat ulos ikkunasta. Katse on suunnattu tyhjyyteen. Posket kastuvat kyynelistä. Poika puristaa nallea rintaansa vasten. Pienet kädet puristuvat nyrkkiin. Tekisi mieli huutaa, mutta äiti voisi tulla katsomaan ja sitä Joona ei halua, koska äitikin itkee. Isän kova karjunta pelottaa, eikä Joona uskalla liikkua paikaltaan.

Aamulla seitsenvuotias suloinen pikkupoika hääriä keittiössä kahvinkeitin kimpussa. Olutpullot pyörivät jaloissa, ja Joona koettaa varovasti kulkea keittiössä, etteivät vain pullot kilise ja vanhemmat herää. Onneksi on kouluaamu ja pääsee edes hetkeksi kotoa pois.

Ennen kouluun lähtöä Joona kurkistaa isän ja äidin makuuhuoneeseen. Isä nukkuu heti ovensuussa ja äiti nukkuu istualaan tuolissa. Toinen silmä näyttää sinertävän punaiselta ja Joona naurahtaa. Äiti on jotenkin hassun näköinen.

Koulusta Joona ei kiirehdi kotiin. Vanha naapurissa asuva leskirouva odottaa ovenpielessä, kun Joona on tulossa kotiin. Bertta odottaa aina. Hän kai tietää, että Joonalla on koulun jälkeen kova nälkä ja kotoaan Joonan on turha etsiä mitään syötäväksi kelpaavaa. Bertta ei kysele Joonan yksityisasioida. Hän vain hymyilee ja kertoo vanhoja tarinoita, joita Joona kuuntelee keskittyneesti.

Naapurien uteliaat katseet kurkkivat ikkunoista. Joona on tottunut siihen, että hänen perheestään puhutaan pahaa. Mutta lohduttava ajatus mukavista sosiaalitoimiston tädeistä saa Joonan surulliset silmät kirkastumaan.

Kotona odottaa kirje Akselilta, Joonan veljeltä. Joona osaa lukea Akselin tekstiä jo aivan sujuvasti. Akseli kertoo, että alkaa jo viihtyä paremmin vankilassa. Vapautta hän ei oikeastaan edes kaipaa. Joona ei ymmärrä. Onko vankila parempi paikka kuin koti?

Sosiaalitoimiston tädit kävivät taas. Joona tapasi uudet vanhempansa ja piti heistä. Äiti on sairaalassa ja isä on Luoja tietää missä, joten Joona pääsi ilman virallista paperisotaa muuttamaan uuteen kotiinsa. Enää ei tarvitse odotella. Onneksi äiti voi ihan hyvin, vaikka häneltä on kolme kylkiluuta murtunut ja muita pienempiä vammoja ympäri vartaloa.

Joona päättää heti kirjoittaa uuden osoitteensa Akselille ja kertoa, että kyllä vapaus on kivempaa kuin kalterit. Joona haluaa kertoa kaiken uudesta kodistaan ja siitä, miten uusi äiti sanoo elämän Joonan kohdalla vasta alkavan. Mitä hän oli tehnyt tähän asti jos ei ollut elänyt? Siihen Joona pyytää Akselilta vastausta, koska ei itse keksi mitään järkevää selitystä.

Nyt Joonan tummat silmät katsovat aivan uudella tavalla ulos ikkunasta. Hän hymyilee ja seuraa tarkasti kulkukissan öisiä metsästysretkiä.

On niin ihanan hiljaista.

Satu Sarjala

Hakemus opettajan virkaan

Parkanon lukio

Parkano

Eilisessä Ylä-Satakunnassa olleen ilmoituksenne johdosta pyydän täten kunnioittavasti, että minut otettaisiin huomioon opettajan virkaa täytettäessä.

Olen mielestäni pätevä opettamaan lukiolaisille logiikkaa, filosofiaa ja biologiaa. Olen itse luonut logiikan tieteenhaaran. Olen systemaattisesti tutkinut kasvi-, eläin- ja kivikuntaa, ja täten tiedän riittävästi luonnosta opettaakseni biologiaa lukiolaisille. Filosofista tiedän myös paljon, koska olen ollut Platonin opissa hänen Akatemiassaan. Olen myös luonut runsaasti filosofista kirjallisuutta. Olen kirjoittanut peräti 170 teosta, joista useat pohjautuvat perusteellisiin luonnontutkimuksiin.

Miksi haluaisin juuri tähän virkaan, perustelisin neljällä erityyppisellä syyllä: Aineellinen syy on luonnollisestikin palkka, jotta tulisin toimeen, mutta se ei tietenkään ole tärkein syy. Vaikuttava syy viran hakemiseen on tietenkin lehti-ilmoitus, jonka näin eilisessä Ylä-Satakunnassa. Muodolliseksi syyksi esittäisin taipumustani osata opettaa. Tärkein eli päämääräsyy tähän on halu päästä opettamaan opiskelijoille minua itseäni kiinnostavia aloja.

Pyrkimyksenäni on saada oppilaiden luontaiset potentiat aktuaalistumaan oppilaiden yksilöllisyyttä korostavalla opetusmenetelmällä. Oppilaitani haluaisin ohjata noudattamaan niin sanottua kultaista keskitietä niin ihmisten välisissä suhteissa kuin elämäntavoissa yleensäkin, koska vain tasapainoisuutta ja kohtuutta harrastava ihminen voi tulla onnelliseksi eli harmoniseksi.

Liitän oheen jäljennöksen koulu- ja työtodistuksistani sekä ilmoitan, että olen perheelminen (vaimo ja lapsi).

Ateenassa 9. toukokuuta 1999.

Aristoteles

Aristoteles

Filosofi, Ateena

Matti Kohtala

Ote ennustajan päiväkirjasta

Heräsin kello 10.54 kellon soittoon väsyneenä, koska opiskelin historiaa eilen vasta yhdeltä yöllä. Join kupin kahvia ja kävin lenkillä ennen kuin jaksoin ruveta opiskelemaan.

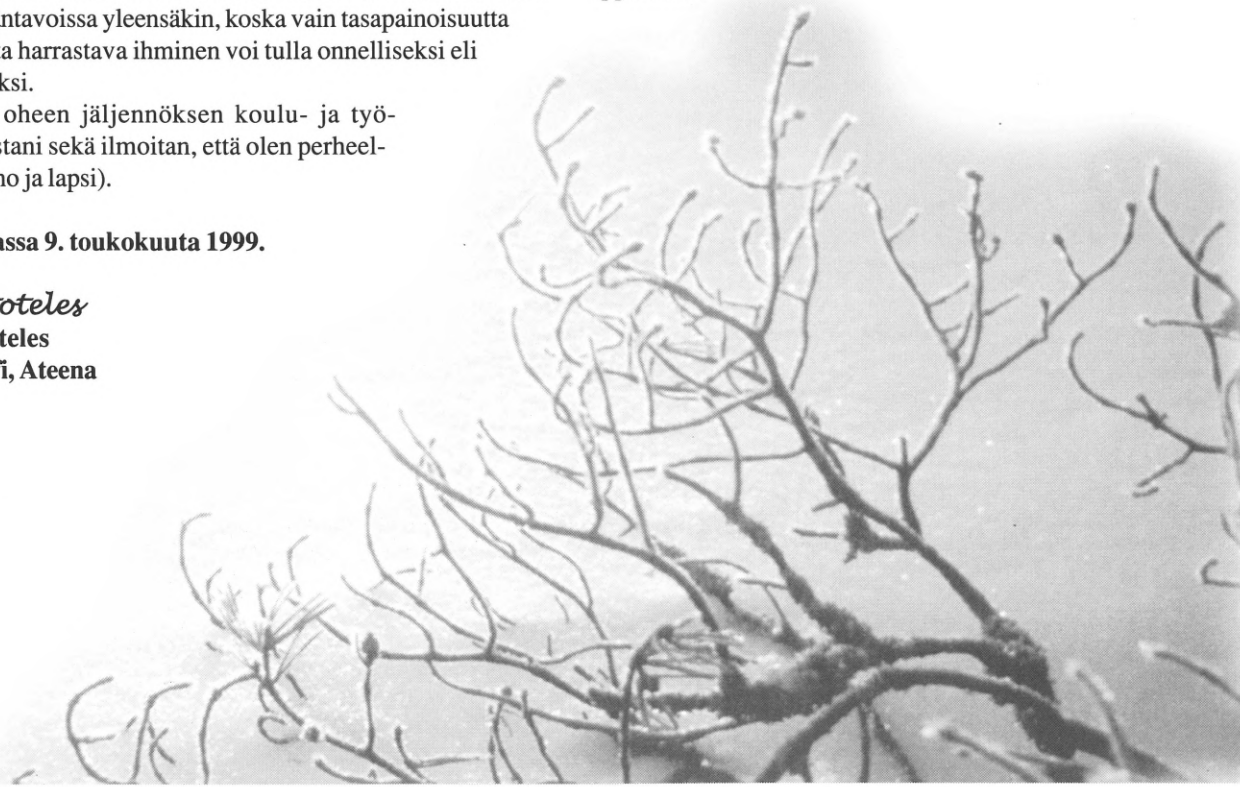
Menin opiskeluhuoneeseeni noin kello 12. Laitoin virtuaalikypärän päähäni ja käynnistin opiskeluohjelman. Siirryin virtuaalikoulun ilmoitustaulun luo ja katsoin, milloin matematiikka oli. Seuraava matematiikan tunti alkoi klo 12.17. Siirryin matematiikkaohjelmaan. Tunnistin ryhmästä kolme oppilasta; yksi heistä käytti avatarinaan punaista pientä lintua, kaksi käytti isojalkaisia sammakoita.

Matematiikan tunnin jälkeen minulla oli jo nälkä. Laitoin ruokajauhoa, jota lähetetään minulle postissa kerran viikossa, ruokakoneeseen. Tänään jauhosta syntyi lasagnea.

Katsoin virtuaalipeiliin. Tänään avatarinani oli Michael Jackson, koska olin säättänyt ulkonäköni summittaiseksi. Eilen olin Elvis, ja toissapäivänä näytin hymyilevältä banaanilta.

Ruokailun jälkeen sain viestin, että englannin koe oli almassa. Käynnistin englanti-ohjelman. Tänään kokeen valvojana ei ollut robotti, vaan oikea ihminen, tosin hän näytti punaiselta marsilaiselta. Koe oli helppo, koska olin tehostanut opiskeluani syöttämällä tietoa suoraan aivoihini. Se on helppo tapa oppia, tosin se on laitonta tavallisille kansalaisille.

Kokeen jälkeen olin niin väsynyt, että en jaksanut tehdä mitään. Ajattelin siirtää opintoni huomiseksi ja suljin ohjelman. Toivottavasti poliisi-ohjelma ei huomannut katoamistani, koska muuten joudun huomenna valitsemaan kolme ylimääräistä oppituntia.

Sinilinnun päiväkoti satuili

Ihminen luonnossa -tapahtumassa elokuulla 1999

Jasmin, Jere, Sami, Kalle, Jasmi, Matti, Emilia, Jesse
31.8.1999

METSÄMUORIN METSÄÄN MENO

METSÄMUORI MENI METSÄÄN. SE MENI KERÄÄMÄÄN VITAMIINEJA JA YRTTEJÄ. SE MENI RUOKKIMAAN HIRVIÄ. SEN JÄLKEEN, KUN SE OLI RUOKKINUT HIRVET, SE NÄKI APULAISENSA. SE PYYSI APULAISTA TÄNNE, VOISITKO TUODA RUOKAA METSÄMUORILLE. SE TOI PORKKANAA JA KASTIKETTA. SE ALKOI KEITTÄMÄÄN SITÄ KEITTOA. SE MENI METSÄÄN, SE JÄTTI KIVIKÖLLE LAUKUN, SEN PIENEN KORIN. SE MENI METSÄÄN KERÄÄMÄÄN PUOLUKOITA JA MUSTIKOITA. METSÄMUORI MENI RUOKKIMAAN PUPUJA JA KISSOJA. SITTEN SE MENI PAISTAMAAN MAKKARAA. SE TULI LIIAN MUSTAKSI, SITTEN SE SÖI SEN. SE NÄKI TAIVAALLA SINILINNUN. SE LASKEUTUI MAAHAN. METSÄMUORI MENI SILITTÄMÄÄN SITÄ LINTUA JA VEI SEN SINNE OMAAN TALOONSA NUKKUMAAN. SE KUULI, KUN JOKU METSÄMIES LAUKAUTTI PYSSYLLÄ. METSÄMUORI VEI PUPUN OMAAN PESÄÄNSÄ. SE ALKOI RUOKKIMAAN NIITÄ, PUPUT SYÖ PORKKANOITA. SEN JÄLKEEN METSÄMUORIN APULAINEN OSTI UUDEN HATUN. SITTEN TULI YÖ JA SE METSÄMUORI MENI NUKKUUN. SEURAAVANA AAMUNA SE HERÄS JA SE MENI KATSOON ORAVAA.

Eemeli, Aaro, Elina ja Elise 31.8.1999

METSÄMUORI

METSÄMUORI MENI METSÄÄN JA SILLÄ ON KUKKIA MUKANANSA. SE METSÄMUORI, SILLE TAPAHTUU JOTAKIN SIELLÄ METSÄSSÄ. SE ETSII SUSIA. SE VOI SYÖDÄ SIENIRUOKAA. METSÄMUORI LÄHTI KOTIIN. TAPAHTUI NIIN KAMALASTI. SUSILLE TAPAHTUIS JOTAIN. SE PELKÄS KUORMA-AUTON ÄÄNTÄ. SITTE SE SUSI HYPPÄS KUORMA-AUTON LAVALLE.

METSÄMUORI LÄHTI HETI NUKKUMAAN, SE HERÄS JA SITTE PUTOS JÄRVEEN. LINTU OTTI SEN NOKKAAN JA VEI SEN KOTIIN. SE NUKKU KOTONA. SINNE TULI SUSI SISÄÄN. SE SÖI METSÄMUORIN RUUAT. METSÄMUORI HUITAISI SITÄ KÄDELLÄNSÄ JA HUUSI: MENI POIS! HUUTI NÄIN LUJAA: MEE POIS SUSI! PANI LUJAA OVEN KIINNI JA SUSI EI PÄÄSE SISÄLLE.

Lapset satuilivat metsämuorin metsäretken jälkeen, aikuinen kirjoitti lasten kertomukset.

Luonnonmukainen kylpyammeteoria

Elämys- ja luomuyrittäjien kassat kilisevät, kun ihminen pyrkii epätoivon vimalla takaisin luontoon. Trendikästä on tämä kamppailu, josta muistuu mieleeni parin vuoden takainen keskustelu.

Entisen asuinpaikkani lähimetsässä lojui kasoittain valkoisia kylpyammeita. Alueella oli tehty kaikkiin asuntoihin kylpyhuone-remontti, ja leväperäinen vuokraisäntä oli jättänyt ammeet metsään ajatellen ehkä säästävänsä kaatopaikkamaksun.

Eräänä iltana istuimme ystäväni Minnan kanssa pihalla siemaillen jääteetä. Metsä näytti todella lohduttomalta.

- Mikä rytökasa! Arvaa katoaako nuo ammeet tällä vuosisadalla? Minna kauhisteli.
- Mutta eihän tätä vuosisataa ole paljon jäljelläkään, minä hymyilin.
- Heii, tostahan sais hyvän bisneksen. Kuule, viedään noi paljut meidän terassille ja laitetaan pystyyn terveyskylpylä! hihkaisi Minna.
- Laitetaan nimeksi vaikka ”Minnan Pesula”, ehdotin.

Aloimme pilanpäiten kehittää ideaa. Minnalla oli vuokralla liiketilat, joista hyvinkin saisi pienillä muutoksilla vaatimattoman (huom. hyvin vaatimattoman) lomaparatiisin. Ajattelimme, että voisimme raahata ammeet terassille ja täyttää ne erilaisilla aineilla:

- Mutahoidothan on aina muodissa, sanoi Minna. - Voisimme laittaa yhteen ammeeseen mutaa. Ja turvetta! Minna innostui.
- Sehän on uusinta huutoa. Yksi amme on ehdottomasti varattava kunnon kotimaiselle turpeelle. Voisimme tilata sitä Vapolta alkuun rekkakuormallisen.
- Hyvä idea. Miten olisi hiekkakylpy? Kanathan tunnetusti ruopsuttavat hiekassa itseään, ehdotin.
- Tjoo. Aluksi voisimme kosiskella uusrikkaita Venäjältä luonnonmukaisiin hoitoihin, ja toiminnan laajentuessa myös kotimaiset asiakkaat tulisivat kysymykseen. Kyllä sinne yksi amme hiekkaa mahtuu, totesi Minna.
- Vettä, alkäämme unohtako vettä, minä keskeytin. - Kuumia ja kylmiä kylpyjä täytyy olla. Veteenkin voi sekoittaa melkein mitä aineita tahansa. Asiakkaat voisivat liota vaikka mustaherukkamehussa. Se saattaisi torjua flunssaa, ja olisi oikein luonnonmukaista.

Ehdotukseni kelpasi Minnalle.

- Mutta siinä on ideaa. Emmekö saman tien kokeilisi jotain täysin uutta, kuten kaalisopassa rypemistä? Siitä voisi tulla luonnonmukaisen ihonhoidon sensaatio, arveli Minna.
- Voisimme majoittaa väkeä kaupan puolelle. Teillä pitäisi tietysti tehdä ensin remontti, sanoin.
- Olen kuullut, että Ahvenanmaalla joku yrittäjä käärii tuolta majoittamalla kokeilunhaluisia ihmisiä kallioluodolla seisovassa katoksessa. Siellä on kai vain betonilattia, katto ja pari seinää. Ihmiset nukkuvat untuvamakuupusseissa ja näkevät luonnonmukaisia unia, kertoi Minna.

- Voisimme siis majoittaa turistit vaikka peruna-kuoppaan, eikä meitä syytetä ihmisoikeuksien rikkomisesta? epäilin.

- Ehei! Tärkeintä on saada idealle positiivinen imago. Kun saamme asialle myönteistä julkisuutta, loppu hoituu kuin itsestään. Ajattele, mitkä kasvun mahdollisuudet! Vuoden kuluttua voisimme olla pörssissä.

- Niin. Laajentumisenäkymät ovat rajattomat, totesin minä.

- Luonnonmukaisuus tulee olemaan valttia 2000-luvulla, luennoi Minna jatkaen näkemyksiään elämysmatkailusta:

- Erikoisuudentavoittelu nousee tavallistenkin, stressaantuneiden palkansaajien syntilistalle. Kippis, tulevaisuuden bisnekselle!

Kilistimme teelaseja.

- Kaksi ammetta on vielä jäljellä, totesin ja jatkoin: - Tiedän jo, millä ne täytetään. Toiseen tulee kuumaa tervaa, ja toiseen höyheniä.

Yksimielisesti päätimme siirtää terveyskylpylän perustamista.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2000

toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat

Vaate-soppi

Parkanontie 41, puh. (03) 448 3643

Parkanon Kangaskulma

Keskuskatu 5, puh. (03) 448 1309

Parkanon Rakennussähkö Oy

Parkanontie 84, puh. (03) 448 1373

Parkanon Laatukenkä Ky

Airi Tekokoski

Parkanontie 51, puh. (03) 448 2191

Autoluojus

Teollisuustie 4, puh. (03) 448 3100

Hammaslääkäri Riitta Koivunen

Satakunnankatu 2 A, puh. (03) 448 2616

Pirkon Kioski

Viinikka, puh. (03) 448 3666

Parkanon Kirjakauppa

Parkanontie 47, puh. (03) 448 3500

Parturi-Kampaamo-Solarium

Hiustupa

Kirkkokatu 5, puh. (03) 448 1894

Saarelan Metalli

Parkano, puh. (03) 448 2831

Parkanon TV-Elektroniikkahuolto

T. Kovesjärvi

Peltokuja 6, puh. (03) 448 1296

Siwa 2000

Keskuskatu 7, puh. (03) 448 2330

Eijan Kukka

Keskuskatu, puh. (03) 448 2786

Parkanon Ratsastustalli

J. Vesanto & P. Virranhaara

Parkanontie, puh. (03) 448 1511

Tilitoimisto Marja Saarivirta Oy

Keskuskatu 7, puh. (03) 448 2555

Lapinnevan Kyläkauppa

Olavinpolku 1, Lapinneva, puh. (03) 442 5113

Ykkös-Pub

Parkanontie 45, puh. (03) 448 3457

Parkanon Kukka ja

Hautaustoimisto

Keskuskatu 8, puh. (03) 448 3085

Hotelli-Ravintola Pesti

Parkanontie 45, puh. (03) 448 2503

Korupeili Oy

Vaasankatu 4, puh. (03) 448 0800

Ratsastuskoulu Ratsuhovi

Yliskylä, puh. 050-551 2200

Parkanon Hiekkapuhallus

ja Maalaus

Sepänkatu 2, puh. 0400-598 343

Aikalisä

Parkanontie 42, puh. (03) 448 0070

Parturi-Kampaamo Taina

Keskuskatu 7, puh. (03) 448 2963

Kodinkonehuolto

Jukka Kivimäki

Parkano, puh. (03) 448 1185

Parkanon Betoni Oy

Parkano, puh. (03) 442 5125

Hinauspalvelu Pauli Syvänen

Parkano, puh. 0400-232 270

Kuljetusliike V. Lempinen

Elintarvikekioski Tetin Kiska

Yliskyläntie 475, puh. (03) 442 1200 ja 0400-231 679

Kodinkonehuolto

T. Mansikkaviita Ky

Sepänkatu 8, puh. (03) 448 3643

Parturi-Kampaamo Maija Autio

Keskuskatu 5, puh. (03) 448 2994

Heksuliini

Sirkka Ylirautalahti

Kovesjoki, puh. (03) 442 2236

Lehtipalvelu

Puh. (03) 448 2421

Rakennustarvike Pekka Seppälä Ky

Hahkamäenkatu, puh. (03) 448 2696

*Hyvää joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
Parkanon Joulun lukijoille*

Parkanon kaupunki

*Toivotamme Parkanon Joulun lukijoille
Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta*

PARKANON LISTA OY
YHTYNEET SAHAT OY • PARKANON SAHA
UPM-KYMMENE METSÄ

*Hyvää Joulua
ja Onnea vuodelle 2000*

Puh. 448 2893, myymälä 448 3339

Riiarinna

Keskuskatu 5, puh. 448 1811

*Rauhaisaa Joulua
ja hyvää vuotta 2000*

*Parkanon
seurakunta*

PARKANO

**Parkanon Apteekki ja Terveyskauppa
Parkanon terveydeksi**

Parkanontie 60, puh. (03) 448 2022, fax (03) 448 0128

Palvelemme:

Arkisin klo 9-19, Lauantaisin klo 9-14,

Sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 11-14

Juhlapyhien aattona klo 9-17

Kaksoispyhien sattuessa ensimmäisenä päivänä suljettu

MARTTI NURMI

39700 PARKANO, PUH. (03) 448 2071

**Kaikkea Jouluun!
PARKANON EXPERTiltä**

Leluvalikoima

Kodinkoneita

Ompelualan koneita

Tietokoneita

Pelikoneita

Vapaa-ajan koneita

**EXPERT PARKANO
OMPELU ja KODINKONE**

Parkano, puh. (03) 448 3555

**KOTI
JOULU-
KUNTOON!**

Meillä Sinua
palvelevat mm.
sisustuksen ja kodin-
kunnostamisen asian-
tuntijat.

POIKKEA TALOSSA.

Aivan Parkanon keskustassa.

**PALVELEVA EDULLINEN
RAUTAKAUPPA**

**K-RAUTA
HIRVINIEMI**

PASI HIRVINIEMI KY

PL 29, Parkanontie 66 C, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 2222, Fax (03) 448 1796

HYUNDAI**mazda**
Sen laatu on totta**SKODA**

Volkswagen Group

- MYYNTI
- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R.LAIHONEN KY

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377

OY AREATA TRADING LTD

Sepänkatu 1
39700 PARKANO
Tel. 0400 627 133
Petri Juupajärvi

- Ulkomaan vienti- ja tuontikuljetukset
- Huolintapalvelut

JOULULELUT

PARKANON AINOASTA
LELUKAUPASTA
Kolmoskeskuksesta

**plasto
bambola****PARKANON PAPERI JA LELU**

Puh. 448 1812

**VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA
TOIVOTTAA ASIAKKAILLEEN**

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**PARKANON KONE
JA METALLI OY**

(03) 440 080, 040 504 1236

Hyvää Joulua toivottaa

**KK
MARKET
PEKKA**

Parkano puh. (03) 448 3133
Avoimna arkisin 9-20, la 9-18

**kesport
WINTERSPORT
PARKANO**

Parkanontie 66, puh. (03) 448 3840

*Hyviä joulukelejä ja
Turvallista kyytiä
Uudeksi vuodeksi!*

SEAT**AUTOTALO LAAKKONEN**

Ikaalinen (03) 459 2000

Parturi-Kampaamo-Solarium**AULI**

Parkanontie 66, Parkano
Puh. 448 3151

PARKANON MUOVITUOTE KY

MUOVITUOTTEITA

Teollisuustie 21
39700 Parkano
Puh. (03) 448 2882

*Hyvää Joulua ja
Onnea vuodelle 2000*

Puusepänliike

PAJUNEN KY

Teollisuustie 13
39700 Parkano, puh. (03) 448 2254

*Kiitämme lämpimästi asiakkaitamme
kuluvasta vuodesta ja toivotamme
Hyvää Joulua*

Autokoulu Parkanon

LIIKENNE-CENTER OY

Parkanontie 70 39700 Parkano
Puh. (03) 448 2142 <http://www.labt.com/pl-center>

Parturi-Kampaamo-Kauneushoitola

Katri Ojanen

Kolmoskeskus
Puh. (03) 448 0521

kodinkone *liike*
wallius

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244

MUSTA PÖRSSI
PARHAAT MERKIT • SOPIVAT HINNAT

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244

EUROMASTER®
RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2149

Pentin Pirssi & Bussit
Parkano

Taksi 049 267 730, 0400 798 730
Bussit 0400 967 730, 040 554 1730
Pentti 0400 267 730
Koti 448 3260

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNEA UUDELLE
VUOSITUHANNELLE

**Asianajotoimisto
LARIMAA, HEIKKILÄ
& KOSKINEN**
puh. (03) 448 2767

*Kiittäen yhteistyöstä
ja Hyvää Joulua sekä
menestyksellistä vuotta 2000*

**TILI-JA KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**
Pitsinki & Mäkiiviinikka LKV
puh. 448 3290 tai 448 1438
Keskuskatu 2, 39700 Parkano

TAPIOLA-YHTIÖT
Palvelupiste:

Marja Mäkiiviinikka p. 448 3590
Eija Pitsinki p. 448 3590

MATKAPOJAT

Asioimisto:
Marja Mäkiiviinikka
Eija Pitsinki
Keskuskatu 2
39700 Parkano
puh. 448 3590
fax 448 3590

A. Grönfors Oy

Pitosali 448 1339
Pitokahvio 448 1337
Kaupungintalo
ruokala 443 3318

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

• ASKO • ISKU • ARTEK • MARTELA
• LUNDIA • MUURAME
• JA YLI 200 MUUTA VALMISTAJAA

TAMMELA

Kolmoskeskus, 39700 PARKANO
Puh. (03) 444 81

Kolmoskeskus
39700 PARKANO
puh. (03) 448 2627

ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14

- KAIVUA
- TASAUSTA
- PIHATÖITÄ
- LUMITÖITÄ
- TRAKTORITÖITÄ
- YHDISTELMÄKAIVURITYÖT
- PIHAN PERUSTAMISET
- RUOKAMULTATOIMITUKSET
- 7- JA 21-TONNISET
TELAKAIVINKONEET

KIINTEISTÖT HUOLTAA
KIINTEISTÖHUOLTO ASKO VITASALO KY

0400 631 248, 0400 616 783

PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY

PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY
KARTTIPERÄNTIE 162/34, 39700 PARKANO
Puh. (03) 442 9951, fax (03) 442 9954

Hanakat
LVI-ASiantuntijaliike

Hanakkaa Joulua

**LVI-TALO
KANNOSTO KY**
Teollisuustie 18, 39700 PARKANO

AUTOMARKET A. RINTALA KY

Puh. 0400-332 795
Mika 0500 530 852

EURO HAMSTERISTA HALVALLA HAMSTERI OY

PAHKALANTIE 1, 39700 PARKANO, PUH. 448 1142
AUKIOLOAJAT: ma-pe 9-18, la 9-15

Hyvää Joulua ja Onnea Uudelle vuodelle 2000!

Reima Tutta
myymälä

Avoinna: ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14
Kolmoskeskus, 39700 Parkano
Puh. (03) 448 2274

KOSMETIIKKA TAIDELASI RENOVEERA KOLMOSKESKUS (03) 448 3195

Jouluterveisin

Insinööritoimisto DESEC OY 39700 Parkano

Puh. +03 448 3442
Fax +03 448 3443
E-mail desec@vip.fi
Internet www.desec.com

KÄYTETTYJEN AUTOJEN
ERIKOISLIKE

AUTOMYYNTI OLKKA KIVINIEEMI KY

PUH. (03) 448 2666
Vaasankatu 12, Parkano

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta ja toivotamme*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

OLAVI KAIJA OY

Puh. 448 2426

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa.

P. (03) 448 2206
Autop. 0400-625 500

Rauhaa ja Onnea Vuodelle 2000!

Parturi
Kampaamo

YLINEN

Maanantaina suljettu
Parkanontie 41
Puh. 448 2228

**TRAKTORI- JA
KAIVURIURAKOINTIA**
PENTTI KUUSIKKO

Puh. 0400-233 639

Matin
ASUSTE Oy

Keskuskatu 5, Parkano
Puh. (03) 448 3353

ROMULIIKE
PERTTU LEMPINEN

PARKANO
Puh. (03) 448 0430

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2000!*

AUTO-LAHTINEN OY

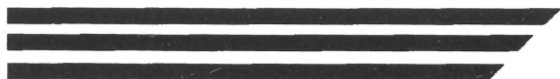
Ahertajank. 2, 39700 PARKANO puh. (03) 4482507

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- KORJAAMO
- OPEL JA HONDA HUOLLOT

IKITAITO OY

PORINKATU 1
03-448 1520

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2000*

monipuolista
asiakaspalvelua
henkilökuljetuksissa

TILAUSAJOPALVELUA • TAKSIBUSSI • INVATAXI
LINJA-AUTOT • MATKAPALVELUT

Puh. (03) 440 190, fax (03) 440 1919 matkapuh. 0400 621 241, 0400 721 720

AL **A. LAMMINMÄKI OY**

YIT-SERVICE OY PINTAKÄSITTELY

Parkano (03) 448 1470

PARLAVA OY

39750 KUIVASJÄRVI
Puh. (03) 4426 311 fax (03) 4426 305

FIN-, EUR- ja kertakäyttölavat

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE

Puh. 448 2665
Autopuh. 0400 633 157

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2000!*

- laakerit - rullaketjut - kiilahihnat - stefat - traktorin
varaosat - öljyt - nivelakselit - hydrauliletkut - liittimet -

SORVAAMO E. AALTO

Parkanontie 90, Parkano
Puh. (03) 448 1580, 0400-620 765

PALVELUKSESSASI ASIAANTUNTEVA PUUTARHAMYYMÄLÄ

Joulutunnelmaan:
kestävät hyasintit
jouluiset sypressit
kauniit asetelmakorit

Tarvittaessa
kotiinkuljetus!

**Kärkölen Puutarha
ja Viherpalvelu**
(03) 4424 125
0400 332 345
Vaasantie 1437
39700 Parkano

TESTATTU APU MYÖS ENTISOINTIIN

Dri Wash'n Guard
ENVIRO-TECH INTERNATIONAL™
vedetön teknologia

Puhdistaa, kiillottaa ja suojaa,
ilman vettä,
helposti yhdellä toimenpiteellä:
maali-, lakka-, metalli ja lasipinnat /
verhoilu- ym. kankaat / kumiosat /
nahat ja vinyyli / polyytyleeni...
(Pyydä 30 s. esittelyä)

Tuotteet myös herkälle iholle
ja lemmikkien turkin hoitoon

JÄLLEENMYNTI KOKO MAAHAN:
Veli-Pekka Kärkölä
0400 332 345

Käyttöohje
Envirotech n.
tuotteiden
myynti sivut?
Kysy lisää!

HUIPPUTUOTTEET LAATUTIETOISILLE

Toivotamme kaikille
Rauhallista Joulua!

Rantakodon palvelukeskus tarjoaa

omissa tiloissaan
ammattitaitoisia
ja monipuolisia
keittiöpalvelujaan
erilaisten juhlien,
koulutustilaisuuksien,
tapahtumien jne.
järjestämisessä.

Mahdollisuus myös lounasruokailuun.
AVOINNA: ma-pe 11-12.30, la-su 12-14.
Tiedustelut puh. 440 0123 tai 440 0121
Tervetuloa maittaville aterioille!

KULJETUSLIIKE SAKARI MAJA KY

39700 PARKANO

Puh. 03-448 0441
040-523 3897

PARKANON TERÄHUOLTO KY

P. (03) 448 2495
(0400) 700 742

Vaihtoehto vanhainkodille

• Yksilöllinen vaihtoehto varttuneille

Tilaa esitteemme!

Mikon Kuntoutuskodit Oy
Kunnalliskodintie, 39700 Parkano
Puh. (03) 448 0120, (03) 633 6502, 0400 631 028

POIKKEA
TANKKAAMAAN
OSTOKSILLE
VÄLIPALALLE

ESSO Snack & Shop

P. KUIVANEN Ky

Keskuskatu 10, 39700 PARKANO

PARKANON LASIKUITU

Taimen-veneet, kanootit ja
lujitemuovityöt, raaka-aineet

Pahkalan teoll. alue, puh. 448 3058

Oy Saratia Ltd

- Koneet ja työkalut
- Rakennuskonevuokraus
- Hydraulikkatarvikkeet
- Teräsrakenteet
- Hitsaustarvikkeet
- Timanttileikkaustyöt

Teollisuustie 17 B, Parkano
Puh. (03) 440 040, fax 440 0429

Valoisaa Joulua
ja energiaa
uudelle vuosituhannelle!

LEPPÄKOSKEN
SÄHKÖ OY

ADIMATORI

INSINÖÖRI- JA KIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA [A] OY

PARKANO, PUH. (03) 448 2702
TAI 0400 234 349

...jätöivotushyvänjoulun
riemumielennäintuo...

Puhelimellakin

PARKANO STEEL OY

Metallirakenteet,
koneistukset,
laitetoimitukset ja
asennukset

Tuomenhaara 6
39700 Parkano

puh. (03) 442 9960
fax (03) 442 9955

COPLEAN OY

Vaasankatu 9, 39700 PARKANO
Puh. (03) 440 1500
Autopuh. 0400 654 320
Telefax (03) 440 1560

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Nordberg-Lokomo Oy
Parkanon Tehtaat
39700 Parkano, p. 020 484 124

SUOMALAISTA PUUNKÄSITTELYÄ PARHAIMMILLAAN

Paras mahdollinen
raaka-aine. Osaava
henkilöstö. Viimeisin
alan tekniikka.
Ei ihme, että Aures-
koski Oy:n puun-
käsitteilyn mestari-
näytteitä näkyy yhä
useammassa kodissa
ympäri maailmaa.

AURESKOSKI OY
Aurejärventie 70
39700 Parkano
Puh. (03) 44 441
Fax (03) 444 4200

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

OY AVEC-SHOE LTD

PL 15 39701 PARKANO
Puh. (03) 440 140

TOPMAN

ADAMAT

TEEN ALIHANKINTA-
JA KORJAUSKONEISTUKSIA

Sorvaamo Ari Laurinaho Oy

Puh. (03) 448 1458
Tuomenhaara, Parkano

HAMMASLÄÄKÄRI Seppo Leppänen

Parkanontie 33, Kelan talo
Puh. 448 1061

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

LINJA-AUTOASEMAN KAHVIO

Parkanontie 64, 39700 Parkano
Avoinna ma-pe 7-20, la 9-20, su suljettu

Online

Kahvia
Lehtiä
Makeisia
Jäätelöä
Kebabbia
Ym. ym.

MARTTILAN **TAKSI** TAKSI

39750 KUIVASJÄRVI (03) 442 6255

1+8

1+6

24 h

Myös vaihtoehtovarustein
0500 231 610
0400 234 320

Parkanon Varaosakeskus E. LEPISTÖ

Puh. 03-448 3380
Autop. 050 637 622

Valitse kotimainen Nesteen Tempera-lämmitysöljy!

NESTE

Temperan korkea laatu takaa
Sinulle miellyttävän huoneen-
lämmön vuodenajasta riippu-
matta. Tilaa Temperaa meiltä.
Soita tai tule käymään ja tilaa!

KUIVAS-MYYNTI KY
0400 234 320

Kyllästämme myös arseenittomalla aineella

Parkanon Puukylläste Oy A Juurakko

puh. 03 - 448 3103

auto 0400- 530 854

koti Ari 03-448 1959

KULJETUSLIIKE ALAMETTÄLÄ OY

39700 PARKANO
Puh./Fax 03-448 2276

Puh. 0400-621 625 (Pekka Alamettälä)
Puh. 0400-737 344 (Mikko Alamettälä)

**Kello-Kulta
E. Syrjänen**

Puh. 448 2181

**OPTIKKO
SYRJÄNEN**

Parkano - puh. 448 1411
Ikaalinen - puh. 458 6520

**SANELMAN
VAATEAITTA**

Parkano puh. 448 2747

**RAVINTOLA
PIPPURI**

Parkano puh. 448 2754

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

• KEHYSTYKSET • TAULUT
• TAIDETARVIKKEET

Parkanontie 81, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 1192, auto 0400-333 078

S. VIITASALO KY

442 4102 JA 442 4200
Telefax 442 4285
Kihniö, Linnankylä

**Parkanon pankit
toivottavat Parkanon Joulun
lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 2000**

**Parkanon
Säästöpankki**

**PARKANON
OSUUSPANKKI**

Lehden toimituskunta toivottaa

Hyvää Joulua

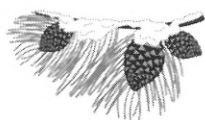

*Edessä vas. Marita Peltoniemi, Maarit Lehto ja Minna Lautamäki.
Takana vas. Taisto Nummi, Aino Rimppi ja Tellervo Harju.
Kuvasta puuttuu Juhani Nuijanmaa.*

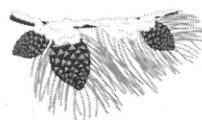
Puikka®

Parkanontie 51

- parkanolaiset käsityöt
- lahjojen ideointi
- uutuudet
- suutari paikalla perjantaisin 9-12

FennoSteel Oy

**Fennokatu 1
39700 PARKANO**

Puh. (03) 448 0300

Fax (03) 448 0303

**SUOSI
SUOMALAISTA!**
Tiedät kyllä miksi

Fenno
Pakoputket ja
Ohutseinäputket
www.fennosteel.com
e-mail: fenno@fennosteel.com

SPAR

Reilu Ruokakauppias

SPARmarket Mestarintori *440 090
SPARmarket Kyröskoski *371 6801

<http://www.spar.fi>

*Yhdellä oven aukaisulla
-joulunakin!*

Parkanontie 59, 39700 PARKANO
Fax (03) 448 2002

e-mail: tempukerho@ippnet.fi

*Ensi lumi kun mailleen saa
se luonnon kauniiksi muuttaa.
Käy pohjatuuli tuikea
ja maisema uuden muodon saa.*

*Lunta on puiden oksilla
ja lumiaurat tietä auraa
muuten ei liikenne pääse kulkemaan
ja linnut syövät lintulaudalta kauraa.*

*Pulkat ja sukset käytössä
on heti lapsilla
He laskevat mäkeä riemuissaan
hymyn häive huulilla.*

*Sitten kun kevät jälleen saa
ja aurinko sulattaa lumen ja jään
kohta lumikeli on muisto vain
ja kesä on edessä ain.*

